

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΚΖ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19

1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1950

ΑΡΙΘ. 5

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἑόρτια Γράμματα: τοῦ Καθολικοῦ Πατριάρχου πάσης Γεωργίας **Καλλιστράτου.**—**Πατριάρχου Σερβίας Γαβριήλ** περὶ τῶν ἀρπαγέντων Ἑλληνοπαίδων.—**Τῆς Διευθύνσεως** Ὁ Ἀκάθιστος.—**Διατάγματα** Περί ἐπεκτάσεως εἰς Δωδεκάνησον τοῦ Α. Ν. περὶ ἀποδοχῶν τοῦ Κλήρου καὶ τῶν περὶ ΤΑΚΕ διατάξεων.—**Ἀνακοινωθὲν** τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν περὶ ΟΔΕΠ καὶ ΤΑΚΕ.—**Ἀρχιεπισκοπικαὶ Ἐγκύκλιοι:** Περί μὴ ἀναμειξεως τοῦ Κλήρου εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικὰς ἀγῶνας, Περί οικονομικῆς καταστάσεως τῶν ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, Περί τῶν διακόνων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, Περί τῆς ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ παλαισημερολογ. κινήσεως (στατιστικαὶ πληροφορία), καὶ περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἀποστολ. Διακονίας ἐκδοθέντος Χάρτου τῆς Παλαιστίνης.—**Διὰ τὸ Παιδομάζωμα** Ἀπαντήσεις.—**Υπουργικὴ ἐγκύκλιος** περὶ ὁμαδικοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν.—**Τὸ Ψῆφισμα** τῶν Ἑλλήνων φοιτητῶν κατὰ τὴν Παγκόσμιον ἡμέραν Προσευχῆς τῶν φοιτητῶν.—**Παναγ. Ν. Τρεμπέλα,** Καθηγητοῦ τοῦ Πατεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἐνδείξεις ἐκ λειτουργικῶν δέλτων καὶ χειρογράφων (Β').—**Ἰωάννου Ν. Καρμύρη,** Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Δύο βυζαντινοὶ ἱεράρχαι καὶ τὸ Σχίσμα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.—**Προσβ. Ἰωάννου Σπ. Ράμφου** Ὁ ἅγιος Θεοφύλακτος Νικομηδείας (8 Μαρτίου).—**Παρατηρήσεων Στέλλη:** Ἡ Σταυροφορία.—Αἱ ἐκλογαί.—Χριστιανικὰ κόμματα.—Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία.—**Χρονικά.**

ΕΩΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀριθ. 4635

Μακαριώτατε Δέσποτα,

Ἐδμενέστατε Ἀρχιεπίσκοπε καὶ Πάτερ Πατέρων,

Προσαγορεύομεν Ὑμᾶς ὡς καὶ τοὺς ὅφ' Ὑμᾶς Ἀρχιεπιμένους, ποιμένους καὶ ποιμνιον ἐπὶ τῷ ἐπιχειμένῳ νέῳ ἐνιαυτῷ τῆς θείας χρησιμότητος καὶ ταῖς ἐπακολουθοῦσαις εορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων, καθ' ἃς ἡ ἅγια ἡμῶν μήτηρ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ψάλλει τῷ ἐν Βηθλεὲμ ἀνατείλαντι Ἡλίῳ τῆς Ἀληθείας καὶ τὸν κόσμον καταφωτίσαντι Χριστῷ τῷ Θεῷ: «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Δυστυχῶς, παρὰ τὴν ἀπὸ τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐξαγγελίας τοῦ ἀγγελικοῦ τούτου εὐαγγελίου διαγορεύσαντα 1949 ἔτη, οὐχὶ πανταχοῦ τῆς γῆς ὑπάρχει εἰρήνη, οὐδ' ἐν πάσαις ταῖς ἀνθρωπίναις καρδίαις καθίσταται αἰσθητὴ ἡ εὐδοκία. Τοῦναντίον, ἀκούονται διασκέψεις περὶ προπαρασκευῆς πρὸς πόλεμον σκληρόν, ἀνοικτιζόμενα, ἀδελφοκτόνον.

Τί, λοιπόν, νὰ πράξωμεν κατὰ τῆς ἁγίας ταύτας

ἡμέρας ἡμεῖς οἱ ποιμένες καὶ ἀρχιεπιμένους; Νὰ ὑψώσωμεν καθαρὰς χεῖρας ἄνευ ὀργῆς καὶ διαταγμοῦ πρὸς Ἐκεῖνον, ἄνευ τῆς βουλῆς τοῦ Ὁποίου οὐδὲ θοῖξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ἀπόλλυται, καὶ νὰ παρακαλέσωμεν Αὐτόν: σύγχυσον, Κύριε, καὶ διαίρεσον τὰς γλώσσας τῶν ἐτοιμαζομένων νὰ πνίξωσι τὴν ἀνθρωπότητα εἰς θάλασσαν αἵματος, καὶ ἀνταπόδος αὐτοῖς κατὰ τὸν ἀδιάφυστον λόγον Σου: «Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω».

Τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος
ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργὸς

ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΟΣ

Καθολικὸς Πατριάρχης πάσης Γεωργίας

Τῷ Μακαριωτάτῳ Σπυριδωνί

Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ Προέδρῳ τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΡΠΑΓΕΝΤΩΝ ΕΛΛΗΝΟΠΑΙΔΩΝ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΚΗΣ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ἀριθ. 171

Βελιγράδιον

Τῷ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤῷ

ΚΥΡΙῷ ΣΠΥΡΙΔΩΝΙ

Ἀρχιεπισκόπῳ Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος,

Γ Α Β Ρ Ι Η Λ

Ἀρχιεπίσκοπος Περίου, Μητροπολίτης Βελιγράδιου-Καρλοβακίου καὶ Πατριάρχης Σερβίας
ἐγκάρδιον ἐν Χριστῷ ἀδελφικὴν πρόσησιν καὶ θερμὸν εὐαγγελικὸν ἀσπασμόν.

Λαβόντες τὸ τιμιώτατον γράμμα τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς ἐκ τῆς μητρικῆς ἀγκάλης ἀποσπάσεως τῶν Ἑλληνοπαίδων, ἀμέσως προέβημεν εἰς τὰ προσήκοντα διαβήματα διὰ τοῦ Κεντρικοῦ Ὁρθοδοξοκεντρικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὸ Προεδρεῖον τῆς Ὁμοσπονδιακῆς Κυβερνήσεως ΦΗΡ/Νοτιοσλαβίας.

Φέρουσαν τὴν ὑπογραφήν τοῦ Προέδρου τοῦ ἐν λόγω Συμβουλίου ἐλάβομεν τῇ 11-1-1950 ὑπ' ἀριθ. 11 καὶ 12 τὴν ἀκόλουθον λακωνικὴν ἀπάντησιν:

«Ἡ λαϊκὴ ἐξουσία ΦΗΡJ ἐμμένει εἰς τὴν ἀποψιν τὴν σχετικὴν πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ 1949 ἔτους, ὅτι οἱ γονεῖς ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ λάβωσι τὰ τέκνα των ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκωνται ταῦτα, προφανῶς ἐὰν οὗτοι ἐπιθυμῶσι

τοῦτο καὶ ἂν δύνανται νὰ ἐκφράσωσιν ἐλευθέρως τὴν θέλησίν των».

Διαβιβάζοντες τὴν ἐνταῦθα παραιτημένην ἀπάντησιν τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι μετὰ βαθείας θλίψεως, μὴ ἔχοντες τὴν δυνατότητα νὰ πράξωμέν τι περισσότερον καὶ ὀρισμένον πρὸς τοῦτο τὸ ἀληθῶς λεπτὸν ζήτημα, παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ὅπως δεχθῇ τὰς ἐνθέρμους ἡμῶν προσρήσεις καὶ τοὺς ἀδελφικούς ἀσπασμούς.

Τῆς Ὑμ. Μακαριότητος ἀφωσιωμένος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ἐγκάρδιος πρὸς Κύριον ἱκέτης.

Ὁ Πατριάρχης Σερβίας
ΓΑΒΡΙΗΛ

24 Ἰανουαρίου 1950

Ο ΑΚΑΘΙΣΤΟΣ

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Παρθενῆς ἤρχισαν νὰ ψάλλωνται εἰς τοὺς ναοὺς οἱ «Χαιρετισμοί», ὅπως συνειθίζει νὰ ἀποκαλῆ ὁ λαὸς μας τὸν Ἀκάθιστον Ὑμνον. Καὶ εἶναι, πράγματι, ὁ Ὑμνος αὐτὸς γεμᾶτος χαιρετισμούς, διότι ἀπὸ τοὺς 24 οἴκους, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἀποτελεῖται, κατὰ τὰ 24 γράμματα τοῦ ἑλληνικοῦ ἀλφαβήτου, οἱ 12 περιλαμβάνουν τὸ «χαῖρε» 144 φορὰς· ἕκαστος δηλαδὴ τῶν 12 οἴκων τὸ ἐπαναλαμβάνει δωδεκάκις. Εἰς τὸν πρῶτον οἶκον τὸ «χαῖρε» λέγει πρὸς τὴν Παρθένον Μαρίαν ὁ οὐρανόθεν πεμφθεὶς ἄγγελος Γαβριὴλ διὰ νὰ εὐαγγελισθῇ τὴν ἐξ αὐτῆς γέννησιν υἱοῦ, ὁ ὁποῖος, λαμβάνων τὸ ὄνομα Ἰησοῦς, «ἔσται μέγας καὶ υἱὸς Ὑψίστου κληθήσεται». «Χαῖρε, κεχαριτωμένη — εἶπεν ὁ ἄγγελος — ὁ Κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν». Τὸ ἀγγελικὸν τοῦτο «χαῖρε» ἀποτείνουν ἔπειτα πρὸς τὴν Θεοτόκον κατὰ τὴν συνέχειαν τοῦ ὕμνου τὸ βρέφος τῆς Ἐλισάβετ, οἱ ποιμένες τῆς Βηθλεέμ, οἱ ἐξ Ἀνατολῶν μάγοι, τὰ εἶδωλα τῆς Αἰγύπτου, ὁ ὕμνων τὴν Παναγίαν λαός. Λέγεται δὲ ὁ Ὑμνος «Ἀκάθιστος», διότι ἀνέκαθεν τὸν ἤκουε ψαλλόμενον ὁ λαὸς εἰς ὀρθίαν στάσιν.

Οἱ 24 οἴκοι τοῦ Ἀκαθίστου προχωροῦν κατ' ἀλφαβητικὴν τάξιν ἀπὸ τοῦ Ἄλφα μέχρι τοῦ Ὠμέγα: «Ἄγγελος πρωτοστάτης» — «Ὠ πανύμνητε Μῆτερ». Διαδέχονται δὲ ἀλλήλους κατὰ ζεύγη, τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον μέλος περιέχει 12 «χαῖρε» καὶ τελειώνει μὲ τὸ «ἀλληλούϊα» ἀπαξ λεγόμενον, πότε ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου, πότε ὑπὸ τοῦ Ἰωσήφ, τῶν μάγων, τοῦ Συμεῶν, καὶ ἐπανειλημμένως ὑπὸ τῶν «σωζομένων» διὰ τῆς γεννήσεως τοῦ Σω-

τῆρος. Ὁ μόνος «μὴ εἰδὼς ψάλλειν ἀλληλούϊα» προδίδεται ὁ ληρώδης Ἡρώδης.

Οἱ πρῶτοι 12 οἴκοι, ὑποκείμενον ἔχοντες τὸν Εὐαγγελισμὸν τῆς Παρθένου, τὴν ἐπίσκεψίν της εἰς τὴν Ἐλισάβετ, τὴν Γέννησιν τοῦ Χριστοῦ, τὴν προσκύνησιν τῶν μάγων, τὴν εἰς Αἴγυπτον φυγὴν καὶ τὴν ἐπίδοσιν τοῦ βρέφους εἰς τὸν πρεσβύτερον Συμεῶν, εἶνε καθαρῶς ἀφηγηματικοί, λαμβάνουν δὲ τὸ περιεχόμενον τῶν παρὰ τῶν Εὐαγγελιστῶν Λουκᾶ καὶ Ματθαίου, τῶν μόνων τὰ γεγονότα ταῦτα ἐξιστοροῦντων. Ὅλοι οἱ εἰς αὐτὰ ἀναφερόμενοι χαιρετισμοὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποτελοῦν ἐκρήξεις χαρᾶς, θαυμασμοῦ καὶ ἐκπλήξεως διὰ τὸ ἄφατον μεγαλεῖον καὶ ὕψος τοῦ ὑπερφουῦς γεγονότος τῆς ἐκ Παρθένου γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, διὰ δὲ τῶν ὑπολοίπων 12 ἐξαιρεται καὶ ὑμνεῖται ἡ θέσις τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Παρθένος ἀπέβη

*τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ τὸ προοίμιον,
καὶ τῶν δογμάτων αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον.*

Ἀπὸ Θεοῦ ὀρισθεῖσα νὰ καταστῇ τὸ ὄργανον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἵνα διὰ τῆς συγκαταβάσεως ταύτης ἀνυψωθῶμεν ἡμεῖς ἐλκόμενοι πρὸς τὰ ἄνω, ἡ Θεοτόκος ἀνεδείχθη ἡ «εὐλογημένη ἐν γυναιξίν», τὸ μοναδικὸν πρόσωπον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ, διὸ καὶ συνεκέντρωσεν εἰς ἑαυτὴν τὴν παγκόσμιον προσοχὴν ὡς Παρθένος ἅμα καὶ Μῆτηρ, ἐφ' ὅσον εἰς αὐτὴν ἐκληρώθη νὰ γίνῃ ὅ,τι μίαν μόνην φορὰν ἔγινε καὶ οὐδέποτε θὰ ἐπαναληφθῇ, ἦτοι

*ἡ τάναντία εἰς ταῦτὸ ἀγαθοῦσα,
ἡ παρθενίαν καὶ λοχείαν ζευγνύουσα.*

Ἡ Θεία Πρόνοια καὶ ἄλλα ἐν τῇ Ἱστορίᾳ ἐχρησιμοποίησεν ὄργανα τῶν βουλῶν της: καὶ ἀγγέλους, καὶ προφήτας, καὶ ἀποστόλους, καὶ μάρτυρας καὶ διαφόρους τοῦ θεοῦ λόγου διδασκάλους καὶ κήρυκας. Ἀλλὰ τῆς Παρθένου Μαριάμ ἡ θέσις ἀπέβη ἐν τῇ προνοίᾳ μοναδική, διότι μόνη αὐτὴ κατέστη «παστὰς ἀσπόρου νυμφεύσεως», διὰ νὰ ἐνσαρκωθῇ ἐν αὐτῇ καὶ δι' αὐτῆς ὁ μέλλων νὰ σώσῃ τὸν κόσμον.

Ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἀποτελεῖ μοναδικὸν μνημεῖον ὄχι μόνον τοῦ ἑλληνος λόγου, ἀλλὰ καὶ εἰς ὀλόκληρον τὴν παγκόσμιον λογοτεχνίαν. Εἶνε ποίημα ἐκτάκτου ὠραιότητος, βαθυτάτου θρησκευτικοῦ λυρισμοῦ, ὑψίστης ἐξ-

άρσεως, μὲ τὸ πλούσιόν του περιεχόμενον, τὸ βάθος τῶν συναισθημάτων, τὴν ἐναλλασσομένην δραματικότητα, τὰ ἀφθονώτατα σχήματα, τὰς ζωντανὰς παρομοιώσεις, τὰς μεταφοράς, τὰς εἰκόνας καὶ τὴν μουσικωτάτην του γλῶσσαν, ἀφθαστον εἰς μεταρσίωσιν καὶ κατάνυξιν. Ὁ καταρράκτης τῶν χαιρετισμῶν μὲ τὸ πανάρχαιον ἐλληνικώτατον «χαῖρε» ἐκφραζόμενον καὶ ἐρμηνευόμενον μὲ τρισχαριτωμένα γλωσσικὰ παίγνια, μὲ ἐναλλασσόμενα ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἀφθονώτατα πάρισα, παρηγήσεις, ὁμοηχίας, παρονδμασίας καὶ ὁμοιοτέλευτα, ὅλα δὲ αὐτὰ ἐναρμονιζόμενα μέσα εἰς μίαν αὐθόρμητον μουσικότητα καὶ προβαλλόμενα μὲ ἓνα καλλιτεχνικώτατον ζωγραφικὸν αἶσθημα, συναπετέλεσαν ἓνα ἀριστουργηματικὸν εἰς τὴν Παναγίαν παιᾶνα. Καὶ ὁ παιᾶν αὐτὸς ἀπέδειξεν,* ὅτι καὶ ὁ Χριστιανισμὸς ἔχει νὰ παρουσιάσῃ τὸν μέγαν του Πίνδαρον μὲ ποιητικὸν μάλιστα ὄργανον, ὕμνο-γραφικὸν οἴσιρον καὶ εὐρύθμους φραστικὸν θησαυροὺς κατὰ πολὺ ὑψηλοτέρους, εὐγενεστέρους καὶ λεπτοτέρους ἀπὸ τὰς προχριστιανικὰς παλαιοπινδαρικὰς πτήσεις.

Αὐτὸς δὲ εἶνε ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, ἀφ' οὗ ἐποιήθη, κατέστη τὸ δημοφιλέστερον ἐλληνικὸν θρησκευτικὸν ᾄσμα, ὁ λαϊκώτερος θρησκευτικὸς ὕμνος, τὸν ὁποῖον κάθε Παρασκευὴν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς οἱ πιστοὶ σπεύδουν νὰ ἀπολαύσουν ψαλλόμενον. Καὶ δι' αὐτὴν του ἀκριβῶς τὴν σημασίαν πολλοὶ βυζαντινολόγοι, ἰδιοὶ μας καὶ ξένοι, τὸν κατέστησαν ὑποκείμενον ἐμπεριστατωμένης μελέτης, ἀγωνιζόμενοι νὰ ἀνακαλύψουν ποῖος ὑπῆρξεν ὁ ποιητὴς του, πότε ἐγράφη καὶ ποῖον ἱστορικὸν γεγονός τὸν προὔχλασε. Αὐτὰ ὅλα ἐξακολουθοῦν ἀκόμη νὰ ἀποτελοῦν πρόβλημα δυσεπίλυτον. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ μᾶς ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπὸ ὅλα, εἶνε ὅτι ὁ Ἀκάθιστος εἶνε ἓν ἐλληνικὸν ἀριστούργημα, ποῦ μόνον ὅταν ἀκούεται εἰς τὴν πρωτότυπον γλῶσσαν του ἀπολαμβάνεται μὲ τὴν αὐτὴν ἔξαρσιν, καθ' ὅλον τὸ βάθος της, κάθε στροφῆ, κάθε πρότασις, κάθε λέξις του. Εἶνε τῆς ἐλληνικῆς γοητείας ποιητικὸν καλλίστευμα μὲ χάριν καὶ θέλητρον εὐεπειᾶς ἀμεταφράστου εἰς οἰανδήποτε ξένην γλῶσσαν. Εἶνε δὲ ὄχι μόνον ὁ μόνος, ἀρχαῖος θρησκευτικὸς ὕμνος ποῦ δὲν ἐγνώρισε λησμο-

σύνην ἢ παρακμὴν εἰς τὴν ζωντανὴν παράδοσιν τοῦ λαοῦ μας καὶ διεσώθη διὰ τοῦτο ἀκέραιος, ἀλλὰ καὶ ὁ μόνος ποῦ εὔρεν ἀπήχησιν ἐπανειλημμένως εἰς τὴν νεωτέραν λογοτεχνίαν μας. Ἐπὶ πλέον, εἶνε ὁ ὕμνος ποῦ τὸ πρὸς τὴν Παναγίαν «χαῖρε» τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐλευθερίας συνεζεύχθη μὲ τὸ «χαῖρε» τῆς ἀπὸ τὴν ἐθνικὴν δουλείαν «λευτεριάς» τοῦ ἐθνικοῦ μας ὕμνου, καὶ ποῦ μὲ τὴν συζυγίαν του αὐτὴν ὁ Ἀκάθιστος ἀπέκτησε καὶ ἐθνικὴν σημασίαν.

Ὅπως καὶ ὅταν ἐποιήθη ὁ ὕμνος, οὕτω ἔκτοτε ἐξακολουθεῖ ἡ Παναγία νὰ πρωτοστατῆ εἰς τοὺς ἀμυντικὸς κατὰ τῶν ἐχθρῶν μας νικηφόρους ἀγῶνας ὡς ὑπέρμαχος Στρατηγός. διὸ καὶ, εἰς αὐτὴν πάντοτε ὀφείλοντες τὰ νικητήρια, ἀδιαλείπτως ἀναγράφομεν εἰς τὴν πολῦτιμον προστάσιαν της τὰ εὐγνώμονά μας εὐχαριστήρια διὰ τοῦ ὄραιότερου τῶν χριστιανικῶν ποιητικῶν ὕμνων, ὁποῖος εἶναι ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος.

ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ

Περὶ ἐπεκτάσεως εἰς Δωδεκάνησον τῆς ἰσχύος τῶν διατάξεων τοῦ Α. Ν. 536)1945 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ τρόπου πληρωμῆς αὐτῶν καὶ περὶ καλύψεως τῆς σχετικῆς δαπάνης».

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν.Α. 1062)1949 «περὶ ἐπεκτάσεως εἰς Δωδεκάνησον τῆς νομοθεσίας τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας» ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 84)1950 σύμφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τῶν ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Οἰκονομικῶν Ὑπουργῶν, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον μόνον.

Ἐπεκτείνεται εἰς Δωδεκάνησον ἡ ἰσχύς τῶν διατάξεων τοῦ Α.Ν. 536)1945 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος, τοῦ τρόπου πληρωμῆς αὐτῶν καὶ περὶ καλύψεως τῆς σχετικῆς δαπάνης», ἐξαιρέσει τῶν ἀφορωσῶν εἰς τὴν ἐνοριακὴν εἰσφορὰν τῶν ἄρθρων 3 ἔως 10 αὐτοῦ.

Εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Φεβρουαρίου 1950.

ΠΑΥΛΟΣ
Β.

Οἱ Ὑπουργοὶ
Ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας
Γ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ
Ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν
Γ. ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ

Περί επεκτάσεως εις Δωδεκάνησον τῶν διεπόντων τὸ Ταμείον Ἀσφαλίσεως Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ) διατάξεων.

ΠΑΥΛΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Ν. Δ)τος 1062)49 «περὶ επεκτάσεως εις Δωδεκάνησον τῆς νομοθεσίας τοῦ Ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας», ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 811)49 σύμφωνον γνώμην τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, προτάσει τοῦ ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσασμεν καὶ διατάσσομεν:

Ἄρθρον μόνον

Ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ τοῦ Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἐκκλησίας Δωδεκανήσου αἱ διατάξεις:

α) Τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 19)20 Νοεμβρίου 1935 Α. Ν. «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ Νόμου 5439 κωδικοποιηθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου 1932 Δ)τος καὶ 5889 «περὶ ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων καὶ Ταμείου ἀποδοχῶν καὶ Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος».

β) Τῶν α', β' καὶ γ' ἔδαφ. τοῦ ἄρθρου πρώτου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1997)42 Ν. Δ)τος «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 19)20 Νοεμβρίου 1935 Α. Ν. «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν Νόμων 5439 κωδικοποιηθέντος διὰ τοῦ ἀπὸ 2 Σεπτεμβρίου 1932 Δ)τος καὶ 5889 «περὶ ἐνοριακῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων καὶ Ταμείου Ἀποδοχῶν καὶ Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος».

γ) Τοῦ ἀπὸ 6)20 Ἰουνίου 1947 Δ)τος «περὶ συστάσεως Ταμείου Ἀρωγῆς ἐν τῷ Ταμείῳ Ἀσφαλίσεως Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ).

δ) Τοῦ ἄρθρου πρώτου τοῦ ὑπ' ἀριθ. 738)48 Νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ Ταμείου Ἀσφαλίσεως Ὁρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου Ἑλλάδος (ΤΑΚΕ) διατάξεων» ὡς καὶ τῆς κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦτου ἐκδοθείσης ὑπ' ἀριθ. 96271)48 (Φ.Ε.Κ. 207)48 ὑπουργικῆς ἀποφάσεως.

Εἰς τὸν αὐτὸν ἐπὶ τῶν Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας Ὑπουργὸν ἀνατίθεμεν τὴν δημοσιεῦσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 7 Φεβρουαρίου 1950.

ΠΑΥΛΟΣ
Β.

Ὁ ἐπὶ τῆς Παιδείας Ὑπουργὸς
ΓΕΩΡΓ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΗΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Κατ' ἐπανάληψιν τελευταίως εἶδον τὸ φῶς εἰς τὰς στήλας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Τύπου διάφοροι εἰδήσεις περὶ μελετωμένης δῆθεν συγχωνεύσεως τῶν δύο Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν Ο.Δ.Ε.Π. καὶ Τ.Α.Κ.Ε. Τῆς συγχωνεύσεως ταύτης τὸ νόημα, κατὰ τοὺς ἀρθρογράφους, εἶναι ὅτι ἡ Ἱεραρχία ἐσκέφθη νὰ θέσῃ χεῖρα ἐπὶ τῶν χρηματικῶν ἀποθεμάτων τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. Ἐνισχυόμεναι δὲ αἱ εἰδήσεις αὗται δι' ὑποβολίματων προφορικῶν ἀνακοινώσεων καὶ διαδόσεων, προσεκάλεσαν, ἴσως οὐχὶ ἀδικαιολογητῶς, τὴν ἀνη-

συχίαν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ τὰς διαμαρτυρίας τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου.

Πρὸς κατῆσυχασιν τοῦ μάρτυρος Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῶν οὐχὶ ἀσφαλῶς ἀνυποτροβούλων φημολογιῶν, παρέχεται ἐπ' σήμῳ καὶ κατηγορηματικῶς ἢ διαβεβαίωσις, ὅτι οὐδέποτε οὐδεὶς διενεόθη τοιοῦτον ἀνίερρον σχέδιον. Ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἱεραρχία, ἰδιαιτέρως δὲ ὁ σήμερον Προκαθήμενος αὐτῆς, ἐπέδειξεν ἔμπρακτον ἐνδιαφέρον ὑπὲρ τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου κατὰ τὸ παρελθὸν μὲν, ὅτε ἰδρύντο καὶ ἠνδρουτο τὸ Τ.Α.Κ.Ε., προσφάτως δὲ, ὅτε τοσοῦτος ἀγὼν διεξήχθη διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν Ἐφημερίων.

Ἄλλ' εἶναι ἀπορίας ἄξιον πῶς τινες θέλουν νὰ πιστεύουν, ὅτι διὰ μιᾶς τοιαύτης συγχωνεύσεως ὑπάρχει φόβος νὰ ζημωθῇ τὸ Τ.Α.Κ.Ε. ὑπὲρ τοῦ Ο. Δ. Ε. Π., ἥτοι νὰ καρπωθῇ ὕλικὰ ὀφέλη ἢ Ἱεραρχία εἰς βάρος τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου. Πρέπει πάντως νὰ γίνῃ γνωστὸν, ὅτι ὁ Ο. Δ. Ε. Π., παρὰ τὴν ἐξῴθεν λεηλασίαν καὶ τὴν ἔσῳθεν ἐγκατάλειψιν, διαθέτει ἀκόμη περιουσίαν τινά, ἥις, ἀξιοποιουμένη συντόμως, ὡς βασίμως ἐλπίζεται, θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὸν ὄχι μόνον νὰ ἔλθῃ συνεπικουρος εἰς τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς τοῦ Τ.Α.Κ.Ε., ἀλλὰ καὶ γενικώτερον νὰ λύσῃ τὸ παλαιὸν καὶ περιμάχητον οικονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ μελετωμένη διοικητικὴ καθαρῶς ἔνωσις τῶν δύο Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργανισμῶν, ἂν ἤθελεν ἐν τέλει πραγματοποιηθῇ, ἀποσκοπεῖ εἰς τὴν ἐπίτευξιν μόνον οικονομικῶν καὶ εἰς τὴν καλυτέραν διοίκησιν, πρὸς τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων, χωρὶς τὸ παράπαν νὰ θίγῃ τὴν οικονομικὴν αὐτοτέλειαν καὶ αὐθυπαρξίαν αὐτῶν. Τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπογραμμισθῇ, διὰ νὰ τὸ νοήσῃ καλῶς ὁ Ἐφημεριακὸς Κλήρος, ὥστε νὰ παύσῃ νὰ τείνῃ εὐήκοον οὖς εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἀσφαλῶς οὐχὶ ἀνιδιοτελῶς τὸν διεγείρον, καὶ νὰ ἔχῃ ἀπόλυτον ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Ἱεραρχίαν του. Εἶναι καιρὸς πλέον, ἔστω καὶ ἀργά, νὰ ἀντιμετωπισθῶν με ἐιλικρίνεια καὶ τιμιότητα τὰ ἐκκλησιαστικὰ μας προβλήματα καὶ νὰ πνεύσῃ ἀνεμὸς δημοουργικὸς εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἐκκλησίαν.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ, Ἀριθ. 2.

Ἀριθ. Πρωτ. 355. Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1950.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος.

Πρὸς τὸν Ἱερόν Κλήρον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν

Ἐπὶ ταῖς ἐπικειμέναις ἐκλογαῖς, καθ' ἃς ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καλεῖται ὡς ἐκλέξῃ τοὺς Κυβερνήτας αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦντες εἶναι ὁ ἱερός Κλήρος τηρηθῆ ἀμέτοχος πάσης ἀναμίξεως εἰς τοὺς πολιτικὸς ἀγῶνας, προτροπέμεθα καὶ παραγγέλλομεν τὰ ἑξῆς:

Ἀπαγορεύομεν τὴν συμμετοχὴν παντὸς Κληρικοῦ εἰς πολιτικὰς Ὁργανώσεις ἢ κομματικὰς ομάδας, καθὼς καὶ τὴν παρουσίαν κληρικῶν εἰς τὰς δημοσίας ἐκδηλώσεις τῶν διαφόρων πολιτικῶν Κομμάτων καὶ Ὁργανώσεων.

Ἡ τοιαύτη ἀνάμιξις ἀντίκειται πρὸς τὸν πνευματικὸν χαρακτῆρα τῆς ἀποστολῆς τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἐν μέσῳ τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, ἔργον ἔχοντος σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν διατήρησιν τῆς ἐνότητος ἐν τῷ σώματι τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας καὶ οὐχὶ τὴν διάσπασιν, ἣν ὡς ἀποτελε-

σμα κατά τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἔχουσιν, ὡς αὐτὸ τοῦτο τὸ ὄνομα τῶν δηλοῖ, τὰ πολιτικά κόμματα.

Ἡ θέσις τοῦ ἱεροῦ Κλήρου ἐν τοῖς πολιτικοῖς ζητήμασιν, ἅτινα χωρίζουσι τοὺς πολίτας εἰς ἀντιμαχομένους μερίδας, δέον νὰ χαρακτηρίζηται ὑπὸ πνεύματος ἀσθηρᾶς ἀποχῆς καὶ ἀπατριᾶστος ἀμεροληψίας.

Ἡ ἐκλογή τῶν ἐκάστοτε Κυβερνητῶν τῆς πολιτείας ἀποτελεῖ προνόμιον τοῦ Λαοῦ, ὃ δὲ κλήρος, ὡς τάξις ἰδία καὶ σαφῶς διακρινομένη ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ χριστιανικῇ Ἐκκλησίᾳ, ὀφείλει νὰ ἴσταται ἐκτός καὶ ὑπὲρ τοὺς πολιτικούς ἀγῶνας, ὡς ἔγγησις ἐνόητος καὶ καταλλαγῆς.

Ἡ ἀνάμιξις τοῦ Κλήρου εἰς πολιτικούς ἀγῶνας καὶ διαμάχας θὰ ἐνεφάνιζεν αὐτὸν οὐ μόνον ἐξερχόμενον τῆς καθαρῶς πνευματικῆς περιοχῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ θὰ διῆρει τοῦτον εἰς πολιτικὰ ἀποχωρήσεις καὶ κόμματα, πλερ θὰ εἶχε δυσμενεστάτας συνεπειὰς διὰ τε τὸ κῆρος αὐτοῦ παρὰ τοῖς πιστοῖς καὶ διὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἡρεμίαν καὶ συνοχὴν τῆς διοικήσεως Ἐκκλησίας πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν ὑψηλῶν σκοπῶν τῆς καὶ πρὸς ἑαυτὰς σχέσεις αὐτῆς μετὰ τῆς Πολιτείας.

Τὰ γνωστὰ ἐκ τοῦ παρελθόντος θλιβερώτατα ἀποτελέσματα τῆς ἀναμίξεως τοῦ Κλήρου εἰς τὰ κοινὰ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ διχασμοῦ καὶ δὴ οὐ μόνον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ ἔξωτερικοῦ. ἐπικυροῦσι τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω.

Ὅθεν προτρεπόμεθα πατρικῶς καὶ καλοῦμεν τὸν ἱερὸν Κλῆρον τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς, ὅπως συμμορφωθῆ ἀπολύτως πρὸς τὰς ὑποδείξεις ἡμῶν ταύτας, προσεπιδηλοῦντες ὅτι κατὰ τῶν τυχόν παραβατῶν θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὴν δυσάρεστον θέσιν νὰ ἐφαρμόσωμεν ἀσθηρὰ μέτρα, οἷα ὀρίζουσιν οἱ ἱεροὶ τῆς Ἐκκλησίας Κανόνες.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ, Ἀριθ. 7.

Ἀριθ. Πρωτ. 597. Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25ῃ Φεβρουαρίου 1950

Πρὸς τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἐφημέριους Ἱερατικῶς Προϊσταμένους τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ τὰ Ἐκκλησιαστικὰ Συμβούλια τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Διὰ τὴν καλλιτέραν προστασίαν καὶ παρακολούθησιν τῆς οικονομικῆς καταστάσεως καὶ τῶν συμφερόντων τῶν Ἱ. Ναῶν παραγγέλλομεν, ὅπως ἐντὸς προθεσμίας ἑπτὰ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς παρούσης ἀποστείλατε ἡμῖν ὑπεύθυνον δὴλωσιν ἀναγράφουσαν:

1. Ἐὰν τηρῆται βιβλίον κτηματολογίου τοῦ Ἱ. Ναοῦ (ἀναγράφον τὰ ἀκίνητα τοῦ Ἱ. Ναοῦ, τὴν θέσιν, τὸ εἶδος, τὰ ὄρια, τὰ κτίσματα, τὸν τρόπον κτίσεως, τὰ μισθώματα, τοὺς μισθωτὰς κ.λ.π.).

2. Ἐὰν ὁ Ἱ. Ναὸς ἔχη ἀκίνητον περιουσίαν, ποίαν ἀκριβῶς καὶ τίνι τρόπῳ κτηθεῖσαν. Ν' ἀναφερθῶν τ' ἀκίνητα, τὸ εἶδος, ἡ θέσις, ἡ ἐπέκτασις, τὰ κτίσματα, ὁ ὄγκος καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν κατὰ μῆνα εἰσπραττόμενον μίσθωμα ὡς καὶ πᾶσα, κατὰ τὴν κρίσιν ὑμῶν, λεπτομέρεια καὶ παρατήρησις.

3. Ἐὰν τηρῆται ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ βιβλίον ἀναγράφον τὴν κινήτην (μὴ ἀναλώσιμον) περιουσίαν τοῦ Ἱ. Ναοῦ (π, γ, Ἱερά σκευή, ἄμφια, ἐπιπλά, κ.λ.π.).

4. Ἐὰν ὑπάρχουν κατατεθειμένα παρὰ τῷ Ἱ. Ναῷ τιμαλῆ καὶ πόσα τὸν ἀριθμὸν, ἀφιερωμένα παρὰ τῶν εὐσεβῶν, ποῦ φυλάσσονται, ἐὰν ἔχη γίνῃ ἀποτίμησις τῶν ὑπὸ εἰδικῶν καὶ ἐὰν διὰ τὴν παράδοσιν τῶν τιμαλφῶν τηρῆται εἰδικὸν πρωτόκολλον.

5. Ἐὰν ὑπάρχουν ἀφιερωμένα ἀργυρὰ ἀναθήματα, ποίου βάρους καὶ ποῦ φυλάσσονται.

6. Ἐὰν ὑφίστανται ἐκκρεμεῖς ἀπαιτήσεις τοῦ Ἱ. Ναοῦ κατὰ τρίτον καὶ ποῖαι (ν' ἀναφερθῆ τὸ ὄνοματεπώνυμον τοῦ καθ' οὗ ἡ ἀπαιτήσις καὶ τὸ ἀντικείμενον ὡς καὶ ἡ τυχὸν ὑφισταμένη ἐκκρεμῆς δίκη).

7. Ἐὰν ὑφίστανται ἐκκρεμεῖς ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ Ἱ. Ναοῦ καὶ ποῖαι (ν' ἀναφερθῆ τὸ ὄνοματεπώνυμον τοῦ αἰτούντος καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀπαιτήσεως).

8. Ἐὰν ὑφίστανται ἐκκρεμῆ κληροδοτήματα ὑπὲρ τοῦ Ἱ. Ναοῦ καὶ ποῖα συγκεκριμένως. Ν' ἀναφερθῆ τὸ ὄνοματεπώνυμον τοῦ διαθέτου, ἡ ἡμερομηνία τοῦ θανάτου, ἡ διαθήκη καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ κληροδοτήματος.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἀριθ. Πρωτ. 698 Ἐν Ἀθήναις, τῇ 1ῃ Μαρτίου 1950

Πρὸς τοὺς Εὐλαβεστάτους Ἱερατικῶς Προϊσταμένους τῶν Ἱ. Ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Παραγγέλλομεν ὅπως ἐπειγόντως παρῶσθε ἡμῖν πληροφορίας περὶ τοῦ ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ ὑμῶν ὑπηρετοῦντος διακόνου ἀγαφρόντες

- 1) Ὄνομα, ἐπώνυμον διακόνου.
- 2) Ἐκ πείας Μητροπόλεως προέρχεται.
- 3) Ἀπὸ πότε ὑπηρετεῖ ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ ἀπὸ πότε εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν ὑμῶν.
- 4) Ἐὰν τυγχάνῃ σπουδαστῆς, εἰς ποίαν Σχολὴν φοιτᾷ καὶ ποῖον ἔτος σπουδῶν διανύει.

Ἐντολῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου

Ὁ Πρωτοσύγκελλος
Ἀρχιμ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΨΑΡΙΑΝΟΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ, Ἀριθμ. 4

Ἀριθ. Πρωτ. 458 Ἐν Ἀθήναις, τῇ 14ῃ Φεβρουαρίου 1940

Πρὸς τοὺς εὐλαβεστάτους Ἱερατικῶς Προϊσταμένους καὶ Προέδρους τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων τῶν ἱερῶν ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Προκειμένου νὰ καταρτισθῆ ἐμπεριστατωμένη στατιστικὴ πρὸς πλήρη καὶ ἐνιαίαν ἐμφάνισιν τοῦ παλαιοημερολογιτικοῦ ζητήματος, παραγγέλλομεν ὅπως ἐπειγόντως καὶ ἀνευ ἀναβολῆς ὑπεβάλητε ἡμῖν κατὰστασιν περιλαμβάνουσας τὰ ἐξῆς στοιχεῖα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν τῇ Ἐνορίᾳ ὑμῶν Παλαιοημερολογικὴν κίνησιν.

- 1) Ναὸς (παλαιοημερολογιτῶν) ἀγίου... (ἂν ὑπάρχη).
- 2) Πόσαι οἰκογένειαι παλαιοημερολογιτῶν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐνορίᾳ.
- 3) Ποίας μερίδος ὀπαδοὶ τυγχάνουσι (τοῦ ποτὲ πρῶην Φλωρίνης ἢ τοῦ Ματθαίου). Ἐὰν ἀνήκουν εἰς διαφόρους μερίδας, νὰ καθορισθῆ πόσαι ἀνήκουν εἰς ἐκάστην αὐτῶν.
- 4) Ἔχουν ἱερέα; καὶ ποῖον;
- 5) Ποῖα ἢ προέλευσις τοῦ ἱερέως (ἂν εἶναι ἱερεὺς τῆς διοικήσεως Ἐκκλησίας, ἢτοι νεοημερολογίτης, λειτουργῶν κατὰ τὸ παλαιὸν ἡμερολόγιον, μνημονεύον ὅμως τὴν κανονικὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἀρχὴν, ἢ ἀγορευτῆς, ἢ καθηρημένος ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου, ἢ νεοχειροτονηθεὶς καὶ ὑπὸ τίνος).

- 6) Ποῖα τὰ προσόντα καὶ τὸ παρελθὸν τοῦ ἱερέως.
- 7) Ὑπάρχει Μονὴ καὶ ποῖα;
- 8) Πόσους μοναχοὺς ἢ μοναχὰς ἔχει;
- 9) Ποῖος ὁ ἡγούμενος καὶ πόθεν προέρχεται;
- 10) Ὑπάρχει φιλανθρωπικὸν Ἰδρυμα παλαιοημερολογιτῶν; (Ὁρφανοτροφεῖον, Νοσοκομεῖον κ.τ.λ.)
- 11) Πόσοι οἱ τρόφιμοι αὐτοῦ καὶ ποῖου φύλου;
- 12) Ποῖος ὁ προϊστάμενος τοῦ Ἰδρυματος καὶ ποῖα ἡ προέλευσις αὐτοῦ;
- 13) Γενικαὶ παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὸ ποῖον τῶν ὀπαδῶν (κοινωνικαὶ τάξεις, γένος, ἡλικία, κ.τ.λ.)
- 14) Ποῖαι αἱ κατὰ παλαιοημερολογιτῶν ἀναληφθεῖσαι διὰ τῆς πολιτικῆς δικαστικῆς ὁδοῦ ἐνέργειαι, εἶδος ἀπαγγελθειῶν κατ' αὐτῶν κατηγοριῶν, ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα.

Ἐπαναλαμβάνοντες, ὅτι ἐπείγει ὁ καταρτισμὸς τῶν ζητούμενων καταστάσεων, ἀναμένομεν ταχὺ τὸ φιλότιμον ἀποτελέσμα τῶν ἐνεργειῶν ὑμῶν διὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν καταστάσεων.

Ἐντολῇ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου
Πρωτοσύγκελλος
Ἀρχιμ. Διονύσιος ΨΑΡΙΑΝΟΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 'Αριθ. 5.

'Αριθ. Πρωτ. 459.

Πρός τους ελλειβεστάτους 'Ιερατικούς Προϊσταμένους των 'Ι. Ναών της καθ' ἡμᾶς 'Αγιωτάτης 'Αρχιεπισκοπῆς.

Εὐχαρίστως φέροντες εἰς γνῶσιν ὑμῶν ὅτι ἡ 'Αποστολικὴ Διακονία ἐξέδωκε τὸν χάρτην τῆς Παλαιστίνης, συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ ἐπὶ τούτῳ Καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Β. Βέλλα, προτρεπόμεθα ὅπως φροντίσῃ ἕκαστος προϊστάμενος νὰ προμηθευθῇ ἕνα τοιοῦτον χάρτην, ἀπαραιτήτως χρησίμων διὰ τὰ μαθήματα τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου. Τιμὴ αὐτοῦ ὄρισθη εἰς δραχ. 10.000.

'Εντολὴ τοῦ Μακ. 'Αρχιεπισκόπου

'Ο Πρωτοσύγκελλος

'Αρχιμ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΨΑΡΙΑΝΟΣ

ΔΙΑ ΤΟ ΠΑΙΔΟΜΑΖΩΜΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Τῆς Δημοκρατίας τῆς Χιλῆς :

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΧΙΛΗΣ

'Υπουργεῖον 'Εξωτερικῶν

'Αριθ. 00973

Σαντιάγον τῆ 26 'Ιανουαρίου 1950

Μακαριώτατε,

Λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ γνωρίσω πρὸς τὴν 'Υμετέραν Μακαριότητα λήψιν τοῦ ἐξ 'Αθηνῶν καὶ ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1949 τηλεγραφήματος Αὐτῆς, ἀπευθυνομένου πρὸς τὴν Α. Ε. τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ τῷ καθιστᾶτε γνωστὴν τὴν κατάστασιν χιλιάδων ἑλληνοπαίδων, ἅτινα βιαίως ἀνηρπάγησαν ἐκ τῶν ἐσθίων των ὑπὸ τοῦ σοβιετικοῦ στρατοῦ διὰ νὰ μεταφερθῶν εἰς Ρωσίαν.

'Εν σχέσει μὲ τὴν κατάστασιν αὐτὴν εἶμαι εὐτυχῆς δειλῶν εἰς τὴν 'Υμετέραν Μακαριότητα, ὅτι ἡ χώρα μας, οὕσα πάντοτε ὑπὲρ τῆς κατασφάλισως τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, θὰ παράσχῃ τὴν ὑποστήριξίν της ὑπὲρ τῶν ἑλληνοπαίδων αὐτῶν εἰς πᾶσαν ἐνώπιον τῶν 'Ηνωμένων 'Εθνῶν ἀχθισομένην παρουσίαν τοῦ ζητήματος τούτου.

'Εποφελούμαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης διὰ νὰ ἐκφράσω πρὸς τὴν 'Υμετέραν Μακαριότητα τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψίστης ἐκτιμῆσεώς μου.

GERMAN RIESCO

'Εν τῇ Νοτιοαφρικανικῇ 'Ενώσει :

Μερίμνη τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου 'Ιωαννουπόλεως (Johannesburg) κ. Νικολήμου ἐν τε 'Ιωαννουπόλει καὶ Πραιτωρίᾳ τῆ ἡμέρα τοῦ ἐπὶ τῷ παιδομαζώματι ἐκκλησιαστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ πένθους ἐψάλησαν ἐν τοῖς ὁρθοδόξοις ναοῖς δεήσεις ὑπὲρ τοῦ ἐπαναπατισμοῦ τῶν ἀπαχθέντων ἑλληνοπαίδων, ὑπὸ τε τοῦ Μητροπολίτου δὲ καὶ τῶν ἑλληνικῶν παροικιῶν διεβιβάσθησαν ψηφίσματα διαμαρτυρίας πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν τῆς Νοτιοαφρικανικῆς 'Ενώσεως, τὸν 'Αγγλικανὸν 'Επίσκοπον 'Ιωαννουπόλεως, τὰς φιλανθρωπικὰς 'Οργανώσεις Προστασίας παιδιοῦ κλ.

'Ο ὑπουργὸς κ. Jansen ἀπέστειλε πρὸς τὴν ἐν Πραιτωρίᾳ Ἑλληνικὴν Πρεσβείαν τὸ ἀκόλουθον τηλεγράφημα :

«'Η κυρία Jansen καὶ ἐγὼ ἐκφράζομεν πρὸς τε ὑμᾶς καὶ τὸν λαόν σας βαθεῖαν συμπάθειαν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τοῦ πένθους. Πενθοῦμεν μεθ' ὑμῶν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἑλληνοπαίδων»

'Εξ ἄλλου, ὁ Διοικητὴς τοῦ Τράνσβαλ ἐπισκεφθεὶς τὸν ἐν Πραιτωρίᾳ ἑλληνα πρεσβευτὴν, ἐξέφρασε πρὸς αὐτὸν τὴν συμπάθειαν ἑαυτοῦ τε καὶ τῶν συμπατριωτῶν του διὰ τὸ ὑπὸ πάντων καταδικαζόμενον ἔγκλημα τοῦ παιδομαζώματος. 'Εν δὲ τῇ πόλει τοῦ 'Ακρωτηρίου (Cape Town) ἐν εἰδικῇ δεήσει ἐξεφωνήθη σχετικὸς λόγος ὑπὸ τοῦ προέδρου τῆς Κοινότητος, συνετάγη ψήφισμα διαμαρτυρίας, διεβιβάσθησαν δ' ἐπιστολαὶ πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν Νοτιοαφρικανικῆς 'Ενώσεως, τὸν 'Αρχιεραβῖνον, τοὺς πρυ-

τάνεις τῶν πανεπιστημίων, διαφόρους ὀργανώσεις τῆς Νοτιοαφρικανικῆς νεολαίας, τὰς μητέρας τῆς Ν. 'Αφρικῆς, τὸν Δήμαρχον κλ.

'Ο 'Αγγλικανὸς 'Επίσκοπος ἀπήντησε πρὸς τὸν Σεβ. Μητροπολίτην 'Ιωαννουπόλεως κ. Νικολήμον τὰς ἀκολούθους ἐπιστολάς :

ΙΩΑΝΝΟΥΠΟΛΙΣ

Τῷ 'Ελληνι 'Αρχιεπισκόπῳ 'Ιωαννουπόλεως

4 'Ιανουαρίου 1950

'Αγαπητέ μοι 'Αρχιεπίσκοπε,

Μόλις χθὲς ἔλαβον τὴν ἐπιστολήν σας περὶ τῆς καταστάσεως ἐν 'Ελλάδι. Θὰ ἤθελα νὰ σὰς ἐκφράσω τὴν προσωπικὴν μου ὡς καὶ τὴν τοῦ λαοῦ μου συμπάθειαν διὰ τὴν Πανελλήνιον ἡμέραν προσευχῆς, λαβοῦσαν ἐσχάτως χώραν ἐν τοῖς ναοῖς ὑμῶν, διὰ τοὺς βιαίως ἀρπαγέντας ἀπὸ τὴν χώραν σας 'Ελληνοπαίδας.

'Ὅπως ἴσως γνωρίζετε, ἔχω εἰδοποιηθῆ ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον τῶν 'Εκκλησιῶν, ὅπερ μεγάλως ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν ἐν 'Ελλάδι κατάστασιν. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι αἱ ἐν 'Ελλάδι 'Εκκλησιαστικαὶ 'Αρχαὶ ὑμῶν εὐρίσκονται εἰς στενὰς σχέσεις μὲ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῆς Γενεύης, διότι βλέπω εἰς τὸ τμήμα τῆς 'Εκκλησιαστικῆς βοηθείας, τὸ ὁποῖον ἔλαβον αὐτὴν τὴν ἐβδομάδα, ὅτι τὸ Οἰκουμενικὸν Συμβούλιον καταστρώνει σχέδια βοηθείας κατὰ τὸ ἀρχόμενον ἔτος.

Μετὰς καλυτέρας μου εὐχὰς

Εὐλικρινῶς 'Υμέτερος

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

19 'Ιανουαρίου 1950

'Αγαπητέ μοι 'Αρχιεπίσκοπε,

Εἰς ἀπάντησιν ὑμετέρας ἐπιστολῆς ἐπιθυμῶ νὰ σὰς γνωρίσω, ὅτι σήμερον ἔγραψα εἰς τὸν Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Συμβουλίου τῶν 'Εκκλησιῶν τῆς Γενεύης, προτρέπων αὐτὸν ὅπως λάβῃ ὅλα τὰ δυνατὰ μέτρα βοηθείας τοῦ λαοῦ τῆς 'Ελλάδος.

Χαίρω πληροφορούμενος, ὅτι ἤλθατε εἰς ἐπαφὴν μὲ τὸν Σεβ. 'Αρχιεπίσκοπον τοῦ Καίηπ Τάουν.

Μετὰς καλυτέρας μου εὐχὰς

Εὐλικρινῶς 'Υμέτερος

ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

Τῆς Νοτιοαφρικανικῆς 'Ενώσεως :

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗΣ
ΕΝΩΣΕΩΣ

Ψυχικὸ 23 Φεβρουαρίου 1950

Πρὸς τὴν Α. Μακαριότητα τὸν

'Αρχιεπίσκοπον 'Αθηνῶν

Μακαριώτατε,

Ἐχω τὴν ἐντολήν της Α. Ε. τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Νοτιοαφρικανικῆς 'Ενώσεως, ὅπως γνωστοποιήσω ὑμῖν τὴν λήψιν ὑμετέρου τηλεγραφήματος ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀρπαγῆς τῶν 'Ελληνοπαίδων ἀπὸ τὰς οἰκογενεῖας των ἐν 'Ελλάδι.

'Ὅπως γνωρίζετε, ὅτε ἡ ὑπόθεσις συνεζητεῖτο εἰς τὸν Ο. Η. Ε., οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Νοτιοαφρικανικῆς 'Ενώσεως ἐξέφρασαν τὴν ἀγανάκτησίν των διὰ τὴν ἀρπαγὴν καὶ συνέστησαν τὸν ταχύτερον ἐπαναπατισμὸν τῶν παιδίων.

'Η Α. Ε. ὁ Πρωθυπουργὸς μὲ παρεκάλει νὰ βεβαιώσω ὑμᾶς, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Νοτιοαφρικανικῆς 'Ενώσεως θὰ συνεχίσῃ νὰ ἐπιλαμβάνηται πάσης ἐν τῷ μέλλοντι εὐκαιρίας, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ὁμογενῶν ἐθνῶν, διὰ τὸν τερατισμὸν αὐτῆς τῆς σοβαρᾶς ἀδικίας.

Παρακαλῶ, Μακαριώτατε, δεχθῆτε τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑψηλῆς μου ὑπολήψεως.

G. M. BOWER

'Εκ δὲ τῆς Πόλεως 'Ακρωτηρίου ὁ 'Υπουργὸς τῶν 'Εξωτερικῶν ἀπέστειλε πρὸς τὸν Σεβ. κ. Νικολήμον τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν :

ΝΟΤΙΟΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ
ΚΑΙΗΠ ΤΑΟΥΝ

P. M. 136/3/2/2

31 'Ιανουαρίου 1950

Σεβασμιώτατε,

'Ελαβον ἐντολήν της Α. Ε. τοῦ Πρωθυπουργοῦ νὰ γνω-

ρίσω ὑμῖν τὴν λήψιν ὑμετέρας πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῆς ὑπὸ χρονολογίαν 28 Δεκεμβρίου 1949, ἐν σχέσει μὲ τὴν ἀρπαγὴν τῶν Ἑλληνοπαίδων ἐκ τῶν οἰκιῶν τῶν ἐν Ἑλλάδι.

Ὅπως ἴσως γνωρίζετε, οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Νοτιοαφρικανικῆς Ἐνώσεως εἰς τὸν Ο.Η.Ε., ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συζητήσεως τοῦ θέματος, ἐπιμόνος ἔκαυτηρίασαν τὴν ἀρπαγὴν καὶ συνέστησαν τὸν ἄμεσον ἐπαναπατρισμόν τῶν παιδίων.

Ἡ Α.Ε. ὁ Πρωθυπουργὸς μὲ παρεκάλεσε νὰ σᾶς βεβαιώσω, ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς Ἐνώσεως θὰ ἐπιληφθῆ πάσης μελλοντικῆς εὐκαιρίας, ἐν συνεργασίᾳ μὲ τὰ δρόφωνα ἔθνη, νὰ ἀγωνισθῆ διὰ τὸν τερματισμὸν τῆς μεγάλης ἀδικίας.

Ἐχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι τῆς ὑμετέρας Σεβασμότητος πιστὸς θεράπων

R. JONES

Ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν

Τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Ἰράν:

ΤΕΧΕΡΑΝΗ

Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν

κ. Σπυρίδωνα

Τὸ περιεχόμενον ὑμετέρου τηλεγραφήματος ἀπὸ 28 Δεκεμβρίου 1949 ἔθεσα ὑπ' ὄψιν τοῦ θρόνου τῆς Α. Αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Ἰράν καὶ Κυρίου μου.

ΙΜΠΡΑΗΜ ΧΑΚΙΜΙ

Ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν

Τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Βενεζουέλας:

ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ

Ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν

Καρακάς τῇ 28 Ἰανουαρίου 1950

Μακαριώτατε,

Ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Στρατιωτικοῦ Κυβερνητικοῦ Συμβουλίου μοι ἀνέθεσε τὴν τιμητικὴν ἀποστολὴν νὰ φέρω εἰς γνῶσιν τῆς ὑμετέρας Μακαριότητος, ὅτι ἔλαβε τὸ ἐμπεριστατωμένον ὑμῶν καὶ ἀπὸ 28 παρ. Δεκεμβρίου τηλεγράφημα ἐξ Ἀθηνῶν, τὸ σχετικὸν μὲ τὴν μοίραν τῶν Ἑλληνοπαίδων τῶν εὐρισκομένων σήμερον ἐκτὸς τῆς πατρίδος τῶν.

Ἡ Κυβέρνησις τῆς Βενεζουέλας παρηκολούθησε μετὰ ἐνδιαφέροντος καὶ ἀνησυχίας τὴν τύχην τῶν Ἑλληνοπαίδων αὐτῶν, καὶ ἔχω τὴν τιμὴν νὰ πληροφορήσω τὴν ὑμετέραν Μακαριότητα, ὅτι ἡ ἀντιπροσωπεία τῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν, ὑπέκρινε εἰς τὰ αἰσθήματα αὐτά, παρέσχε ἀποφασιστικὴν ὑποστήριξιν εἰς τὴν ἀπόφασιν, εἰς τὴν ὁποίαν αὕτη, ἐν τῇ τετάρτῃ αὐτῆς κανονικῇ συνόδῳ, τῇ γενομένῃ κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας τοῦ 1949 ἐν Λέηκ Σαξέξ, προήλθε, ἀναφορικῶς πρὸς τὸν ἐπαναπατρισμόν εἰς ὃν ἡ ὑμετέρα Μακαριότης ἀναφέρεται.

Εἶμαι εὐτυχῆς μεταβιβάζων τὰς εὐχάς, τὰς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις τῆς Βενεζουέλας διατυπώνει, ὥστε αἱ συστάσεις τῆς προαναφερθείσης ἀποφάσεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν νὰ τύχουν τῆς ἀμέσου προσοχῆς τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν καὶ φέρουν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν εὐτυχῆ ἐπιστροφὴν τῶν παιδίων τῆς ὑμετέρας πατρίδος εἰς τὰς ἐστίας τῶν.

Ἐποφελούμαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως ἐκφράσω πρὸς τὴν Μακαριότητα ὑμῶν ἐν ὀνόματι τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Στρατιωτικοῦ Συμβουλίου, ὡς καὶ ἐκ μέρους ἐμοῦ τοῦ ἰδίου, τὴν διαβεβαίωσιν τῆς μεγίστης ἡμῶν ἐκτιμήσεως.

Ὁ Ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν

Τῆς Ἐθνικῆς Ὀμοσπονδίας Γυναικείων Ὁργανώσεων Σουηδίας:

ΣΤΟΚΧΟΛΜΗ

Ἐθνικὴ Ὀμοσπονδία Γυναικείων Ὁργανώσεων Σουηδίας, Μέλος Διεθνῶς Συμβουλίου Γυναικῶν, ἐκπροσωποῦσα 25 Σουηδικὰς ὁργανώσεις, ἀπήλυθε 9ην τρέχοντος δευτέραν ἐκκλησίαν πρὸς Γενικὸν Γραμματέα Ο.Η.Ε.

καὶ Ἐνωσιν Διεθνῶν Ἐρυθρῶν Σταυρῶν Γενεύην, αἰτουμένη ἐπίσπευσιν ἐπαναπατρισμοῦ Ἑλληνοπαίδων, τονίζει ζήτημα τοῦτο παρακολουθεῖται μετὰ ἀδιαπτότου ἐνδιαφέροντος καὶ συμπαθείας παρ' ὅλων σουηδικῶν Ὁργανώσεων καὶ παρακαλεῖ ληφθῶσιν ἐπείγοντως νέα μέτρα δι' ἄμεσον ἐπίλυσιν σπουδαιοτάτου τούτου ζητήματος, καθ' ὅσον μέχρι τοῦδε ἐνέργειαι παρέμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος.

Ο ΟΜΑΔΙΚΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ

Ὁ Ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας ἀπέλυσε πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἐκπαιδευτικούς Λειτουργοὺς τοῦ Κράτους τὴν ἀκόλουθον ἐγκύκλιον:

«Παρατηροῦντες ὅτι ἀπὸ τινῶν ἐτῶν δὲν τηρεῖται αὐστηρῶς τὸ ἔθιμον τοῦ ὁμαδικοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν, ὀδηγουμένων εἰς τοὺς ναοὺς ὑπὸ τῶν διδασκάλων αὐτῶν, ἀλλ' ἢ ἀτάκτως τοῦτο ἐκτελεῖται, ἢ καὶ παραλείπεται ὡς δῆθεν ἀνωφελὲς ἢ ἀναχρονιστικόν, κατὰ τὴν ἀντίληψιν προοδευτικῶν τινῶν, ὡς αὐτοὶ ἑαυτοὺς νομίζουσιν, ὄντως δὲ βλαβερῶν διὰ τὴν ἐκπαιδεύσιν λειτουργῶν, θεωροῦμεν ἐπιβεβλημένον ὅπως συστήσωμεν μετὰ πάσης ἐμφράσεως εἰς τοὺς ἐκπαιδευτικούς λειτουργοὺς τὴν ἀπόλυτον ἀνάγκην τοῦ τακτικοῦ ἐκκλησιασμοῦ τῶν μαθητῶν τῶν σχολείων ὑπὸ τὴν συνοδείαν τῶν διδασκάλων αὐτῶν.

Ἡ θρησκευτικὴ παράδοσις ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν εἶναι ἀρρηκτῶς συνυφασμένη μετὰ τῆς ἐθνικῆς, ἀμφότεραι δὲ ἀποτελοῦσιν αὐτὴν τὴν ἠθικὴν ὑπόστασιν τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος οὐδέποτε ἐχώρισε τὴν θρησκείαν ἀπὸ τοῦ ἔθνους, τοῦναντίον δὲ μάλιστα κατὰ τὰς κρίσιμους περιόδους τῆς ἱστορίας του καὶ τοὺς μεγάλους ἐθνικοὺς ἀγῶνας παρουσιάζει ζωηρὰν ἐξάρσιν τοῦ θρησκευτικοῦ αὐτοῦ συναισθήματος.

Τὸν ἠθικὸν τοῦτον παράγοντα τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἔθνους ἔχομεν ἀπόλυτον ὑποχρέωσιν, ὅπως συντηρήσωμεν καὶ τονώσωμεν κατ' ἐξοχὴν κατὰ τὴν σχολικὴν περίοδον τῶν νεαρῶν Ἑλλήνων, ἵνα παραδώσωμεν αὐτοὺς ὀπλισμένους δι' ἀκαταμαχῆτων ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ὄπλων. Ἐὰν λειτουργοὶ τινες διαφρονῶσιν, ἔχουσιν ὑποχρέωσιν νὰ ἀποστῶσι τε ἰεράς ἐκπαιδευτικῆς ἀποστολῆς καὶ νὰ καταλίπωσι τὰς θέσεις αὐτῶν εἰς ἀνδρας ἐθνικόφρονας καὶ πιστεύοντας εἰς τὴν πάτριον πίστιν καὶ λατρείαν.

Διὰ τοῦτο καλοῦμεν πάντας, ὅπως συμμορφωθῶσι πρὸς τὴν ἐντολὴν ταύτην, ἥτις εἶναι ἀπαίτησις τοῦ ἔθνους τοῦ ἀγωνισθέντος κατὰ τῆς ἀθείας καὶ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἐργασθῶσιν ὀλοψύχως ὑπὲρ τῆς τονώσεως τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ νεότητι, συνεργασθῶσι δὲ ἐιλικρινῶς καὶ προθύμως μετὰ πάσης ὁργανώσεως ἐπιδιωκούσης τὸν σημαντικώτατον τοῦτον σκοπὸν, οἷα εἶναι ἢ τε Ἀποστολικὴ Διακονία καὶ τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα τὰ προσπορίσαντα ἀξιολογωτάτην ὠφέλειαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νεολαίαν.

Ἡ θρησκευτικὴ μόρφωσις δὲν εἶναι ὑπόθεσις μόνης τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ κοινὴ ὑπόθεσις τοῦ ἔθνους

και τῆς ἐθνικῆς παιδείας, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως και τῆς πατρίδος».

Ἐν Ἀθήναις τῇ 14 Φεβρουαρίου 1950

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Θεραπευμάτων
και τῆς Ἐθνικῆς Παιδείας
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

ΤΟ ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Κατὰ τὴν Παγκόσμιον Ἡμέραν Προσευχῆς
τῶν Φοιτητῶν.

Ἐν Ἀθήναις, σήμερον Κυριακῆν, 19ην Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1950, «Παγκόσμιον Ἡμέραν Προσευχῆς τῶν Φοιτητῶν», οἱ Ἕλληνες φοιτηταὶ και φοιτήτριαι ὅλων τῶν Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τοῦ Πολυτεχνείου, τῆς Ἀνωτάτης Σχολῆς Οἰκονομικῶν και Ἐμπορικῶν Ἐπιστημῶν, τῆς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς, τῆς Παντείου Ἀνωτάτης Σχολῆς Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν και τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν, συνελθόντες ἐν τῷ Ἱερῷ χώρῳ τοῦ Μνημείου τοῦ Ἀγνωστού Στρατιώτου, μετὰ τὴν ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν σπουδάζουσαν νεότητα τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν και πάσης Ἑλλάδος κ. Σπυρίδωνος θείαν λειτουργίαν ἐν τῷ Καθεδρικῷ Ναῷ

Ψ η φ ί ζ ο υ ν

1) Ἀπευθύνουν πρὸς τοὺς συναδέλφους των φοιτητῶν τῶν Πανεπιστημίων και τῶν λοιπῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ θεομὸν ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν.

2) Διακηρῦσσουν, ὅτι ἡ καταγώδης ἀποτυχία τοῦ συγχρόνου πολιτισμοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν ἔλλειψιν πνευματικῆς θεμελιώσεως, εἰς τὴν ἄρνησιν τῶν ἀνωτέρων πνευματικῶν ἀξιών, ἣτις ὠδήγησε τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον εἰς ἠθικὴν σύγχυσιν και εἰς ἐγκλήματα πρωτοφανῆ, ὡς τὸ γνωστὸν ἤδη φρικῶδες ἔγκλημα τοῦ Παιδομαζώματος. Τὸ ἔγκλημα τοῦτο δὲν στρέφεται μόνον ἐναντίον τῆς Ἑλληνικῆς Νεότητος, ἀλλ' ἐναντίον τῆς Νεότητος ὁλοκλήρου τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Δι' αὐτὸ και οἱ Ἕλληνες φοιτηταὶ και σπουδασταὶ κάμνουν ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς συναδέλφους των τοῦ ἔξωτερικοῦ, ὅπως ἐνώσουν τὰς προσευχὰς και τὰς προσπαθείας των μετὰ τὰς ἰδικὰς των, ὥστε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ταχύτερα ἐπάνοδος τῶν ἀπαχθέντων Ἑλληνοπαίδων εἰς τὰς μητρικὰς ἀγκάλας.

3) Διατρανώνουν τὴν πεποίθησίν των, ὅτι μοναδικὴ λύσις τοῦ δράματος τῆς ἀνθρωπότητος εἶναι ἡ ἐπιστροφή εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς εἰρήνης, τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, και ὅτι εἶναι ἐπιβεβλημένη μία ἀδιάλειπτος προσπάθεια διὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν εἰς τὰς σχέσεις τῶν ἀτόμων και τῶν λαῶν, μετὰ πρωτοπόρον και φωτεινὸν ὁδηγὸν τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου.

Εἰς τὴν μεγαλειώδη αὐτὴν κλήσιν, τόσον ἐπιτακτικὴν διὰ τὰς ἡμέρας μας, ὡς δώσωμεν οἱ φηθηταὶ ὅλου τοῦ κόσμου τὸ «παρὼν». Ἄς ἐνώσωμεν τὴν

προσευχὴν μας και ἄς ἐντείνωμεν τὰς προσπάθειάς μας, διὰ νὰ ἔλθῃ πράγματι ἐπὶ τῆς γῆς ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ».

ΕΝΔΕΞΕΙΣ ΕΚ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΕΛΤΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

Β'

Ἡ μνημονευθεῖσα Νεαρά τοῦ Ἰουστινιανοῦ πενήτηντα περίπου ἔτη βραδύτερον δημοσιευθεῖσα συνετέλεσε βεβαίως, ἵνα ἡ ἐκ τῆς Ἐδέσεως ἐπίδρασις ἐπιβραδυνθῇ. Ἀλλ' αἱ διατάξεις τῆς Νεαρᾶς ταύτης ὑπονοοῦσι μεταξὺ ἄλλων και ὅτι ὁ κλῆρος ὑπελείπετο εἰς ἐπαρκῆ κατάρτισιν και παιδευσιν. Ἀκριβῶς δὲ δι' αὐτὸ και ἀξιοῦται ὑπ' αὐτῆς, ἵνα ὁ ὑποψήφιος διὰ τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα οἶονεῖ ὑποβαλλόμενος ἐκ τῶν προτέρων εἰς ἐξέτασιν τινὰ ἀπαγγέλλῃ «και τὴν θείαν προσκομιδὴν τὴν ἐπὶ τῇ ἀγίᾳ κοινωνίᾳ γινομένην και τὴν ἐπὶ τῷ ἀγίῳ βαπτίσματι εὐχὴν». Ἐάν δὲ εἰς τὴν ἔλλειψιν ταύτην προστεθῇ και τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τοὺς εὐρεῖς ναοὺς τῆς τότε ἐποχῆς καθιστατο δυσχερὲς διὰ τὴν ἔλλειψιν τοῦ σημερινοῦ μικροφώνου νὰ ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ ἱερέως, ἐδόθη δὲ διὰ τοῦτο ὤθησις εἰς τὴν μουσικὴν, ἵνα ἀναπτύξῃ τὰ ἀργὰ αὐτῆς μέλη, ἔχομεν πλήρη τὴν ἐξήγησιν τοῦ διατι ἀπὸ τοῦ ὀγδόου αἰῶνος ἤρχισε νὰ κρατῇ τὸ σημερινὸν καθεστὼς τῆς μὴ ἐκφωνήσεως τῆς εὐχῆς τῆς ἀναφορᾶς.

Εἶνε ἐν τούτοις ἀξιοσημείωτον, ὅτι εἰς τὸ μεγαλειότερον μέρος τῶν λειτουργικῶν κωδικῶν τὸ «μυστικῶς», ὅπερ τίθεται σήμερον εἰς τὰς ἐντύπους λειτουργικὰς δέλτους μας ὑπεράνω τῶν εὐχῶν τῆς θείας λειτουργίας, δὲν ἀπαντᾷ οὔτε σημειοῦται που. Καὶ ἵνα ἀρχίσωμεν πάλιν ἀπὸ τὰς Ἀλεξανδρινὰς λειτουργίας. 1) Εἰς τὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Μ. Βασιλείου φερομένην οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ τὸ μυστικῶς. Ἄπαξ μόνον πρὸ τοῦ καθαγιασμοῦ «ὁ ἱερεὺς λέγει ἐν ἑαυτῷ. Καὶ δεόμεθα και παρακαλοῦμέν σε, φιλόανθρωπε, ἀγαθέ, Κύριε, ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ και ἀνάξιοι δοῦλοὶ σου και προσκυνουμέν σε εὐδοκίᾳ τῆς σῆς ἀγαθότητος ἐλθεῖν τὸ πνευμά σου τὸ ἅγιον ἐφ' ἡμᾶς τοὺς δούλους σου και ἐπὶ τὰ προκειμένα σου δῶρα ταῦτα και ἀγιάσαι και ἀναδείξαι ἅγια ἄγλων. Καὶ εὐθὺς ὁ ἱερεὺς ἐκφωνήσει...». Καὶ ὀλίγον κατωτέρω: «ὁ ἱερεὺς λέγει ἐν ἑαυτῷ Ὁμοίως μνήσθητι, Κύριε, και πάντων τῶν ἐν ἱερῶσύνῃ προαναπαυσασμένων και τῶν λαϊκῶν». Οὐδαμοῦ ἀλλαγῆς τῆς λειτουργίας ταύτης ἀπαντᾷ εἴτε τὸ «λέγει ἐν ἑαυτῷ» εἴτε τὸ «μυστικῶς». 2) Ἐν τῇ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Γρηγορίου λειτουργίᾳ, μετὰ τὸν καθαγιασμὸν ἀπαντᾷ: «Τότε κλίνει ὁ ἱερεὺς τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν λέγων καθ' ἑαυτὸν ἐν ἑαυτῷ. Μνήσθητι, Κύριε, και τῆς ἐμῆς ἀθλίᾳ και ταλαπῶρου ψυχῆς». Καὶ ὀλίγον κατωτέρω: «λέγει ἐν ἑαυτῷ Μνήσθητι, Κύριε...» παραλληλὸν τῆς τοῦ Μ. Βασιλείου. 3) Εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Μάρκου εὐρηται τὸ «ὁ ἱερεὺς εὐχεται μυ-

στικῶς» εἰς τὴν πρώτην πρὸ τῆς μικρᾶς εἰσόδου εὐχὴν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον καθιστᾷ εὐχὴν, ἣν καὶ περὶ ἑαυτοῦ λέγει ὁ ἱερεὺς, καθὼς καὶ εἰς τὴν ἐπακολουθοῦσαν ὑπὲρ τοῦ ἐπιγείου βασιλέως εὐχὴν. Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ ἀπαντᾷ τὸ μυστικῶς. Εἰς τὴν πρὸ τῆς Κυριακῆς προσευχῆς εὐχὴν ἀπαντᾷ πάλιν τὸ «ὁ ἱερεὺς εὐχεται καθ' ἑαυτὸν».

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὰς παλαιὰς λειτουργίας τῆς Συρίας καὶ τῆς Παλαιστίνης 1) Εἰς τὴν λεγομένην Κλημέντιον λειτουργίαν τῶν Ἀποστολικῶν διαταγῶν οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ εἴτε τὸ μυστικῶς εἴτε τὸ ὁ ἱερεὺς εὐχεται καθ' ἑαυτὸν ἢ ἐν ἑαυτῷ 2) Εἰς τὰ χειρόγραφα τῆς λειτουργίας τοῦ Ἰακώβου ἄπαξ μόνον κατὰ τὴν ὑψωσιν τοῦ ἀγίου ἄρτου καὶ πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις ἀπαντᾷ «ὁ ἱερεὺς ὑψὼν τὸ δῶρον λέγει καθ' ἑαυτὸν». Οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εἴτε τοῦτο εἴτε τὸ μυστικῶς. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἀοιδίμος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος εἰς τὰς ἐπιστάσις αὐτοῦ ἐκδόσεις τῆς θείας ταύτης λειτουργίας ὅπου ἐπιγράφει τὸ μυστικῶς ἢ τὸ λέγων καθ' ἑαυτὸν, σημειοῖ ταῦτα ἐντὸς παρενθέσεως ἢ καὶ ἀγκυλῶν ὑποδηλῶν ὅτι εἰς τοὺς κώδικας δὲν ὑπάρχουσι ταῦτα.

Ἄς ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰς ἐν χρῆσει λειτουργίας μας. Ἐκ περιεργείας ἀνεθεωρήσαμεν ἐξ ἐπίτηδες περὶ τοὺς τριάκοντα λειτουργικοὺς κώδικας, τῆς Ἐθνικῆς μας βιβλιοθήκης, καθὼς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ ἀποκειμένα παλαιὰ εἰλητάρια. Πάντα δηλαδὴ τὰ ἀπὸ τοῦ ΙΑ'—ΙΣΤ' αἰῶνος περιλαμβανομένου χειρόγραφα λειτουργικά. Καὶ δὲν εὗρομεν σχεδὸν οὐδαμοῦ τὸ μυστικῶς. Τὰ εἰλητάρια καὶ οἱ παλαιοὶ κώδικες μόνον εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ χερουβικοῦ (οὐδεὶς ἄξιος) σημειοῦσι «εὐχὴ ἦν ποιεῖ ὁ ἱερεὺς καθ' ἑαυτὸν τοῦ χερουβικοῦ ἀδομένου». Ἐκ τῶν ἄλλων κωδίκων, τῶν ἀπὸ τοῦ ΙΣΤ' καὶ ΙΖ' αἰῶνος χρονολογουμένων, σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς: Ὁ ὑπ' ἀριθ. 750 κώδιξ τοῦ ΙΖου αἰῶνος περιέχων καὶ τὰς τρεῖς ἐν χρῆσει λειτουργίας, οὐδαμοῦ σημειοῖ τὸ μυστικῶς, καὶ μόνον εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ χερουβικοῦ σημειοῖ τὸ «καθ' ἑαυτὸν». Ὁ ὑπ' ἀριθ. 751 (Ις'—ΙΖ' αἰῶν.) ἐν μὲν ταῖς λειτουργίαις τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Βασιλείου σημειοῖ τὸ «καθ' ἑαυτὸν» εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ χερουβικοῦ, εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων σημειοῖ τὸ «μυστικῶς» εἰς τὴν εὐχὴν τοῦ Αου ἀντιφώνου καὶ εἰς τὰς δύο πρὸ τῆς ἐκφωνήσεως τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις εὐχάς. Ὁ ὑπ' ἀριθ. 752 (ΙΣΤ' αἰῶνος) περιέχων μόνον τοῦ Χρυσοστόμου τὴν λειτουργίαν σημειοῖ τὸ «καθ' ἑαυτὸν», μόνον εἰς τὴν εὐχὴν τῆς μικρᾶς εἰσόδου. Ὁ ὑπ' ἀριθ. 756 (ΙΖ' αἰῶνος) κώδιξ τῆς λειτουργίας τοῦ Μ. Βασιλείου σημειοῖ τὸ «καθ' ἑαυτὸν» εἰς τὸ Οὐδεὶς ἄξιος, καὶ τὸ μυστικῶς ἐπὶ τοῦ Ὁμοίως καὶ τοῦ ποτήριον ἐκ τοῦ γεννήματος κτλ. Λόγω τοῦ ὅτι ἐξ ἀγνοίας λειτουργοὶ τινες ἐξεφώνουν, ὡς φαίνεται, ἐν συνεχείᾳ καὶ

τὰς μεταξὺ τῶν δύο ἐκφωνήσεων τῶν λόγων τῆς συστάσεως παρεμπιπτούσας ὀλίγας ταύτας γραμμάς τῆς λειτουργίας τοῦ Μεγ. Βασιλείου, ἀρκετοὶ κώδικες (οἱ 749, 757, 781, 772, 784, 1909, 878) ἐπιγράφουσιν ἐπ' αὐτῶν τὸ μυστικῶς, τὸ ὁποῖον οὐδαμοῦ ἀλλαχοῦ εἰς αὐτοὺς ἀπαντᾷ. Μόνον ὁ ὑπ' ἀριθ. 755 κώδιξ εἰς τὰς πλείστας εὐχάς καὶ τῶν τριῶν λειτουργιῶν ἐπιγράφει τὸ «μυστικῶς» καὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 766 εἰς τὴν εὐχὴν Ἄξιον καὶ δίκαιον τοῦ Χρυσοστόμου εἰς τὴν Πρόσχες Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ (εὐχὴ τῆς ὑψώσεως) τοῦ Μ. Βασιλείου, εἰς τὴν τοῦ α' ἀντιφώνου καὶ τὰς δύο εὐχάς πρὸ τῆς Ὑψώσεως τῶν Προηγιασμένων ἐπιγράφει τὸ μυστικῶς. Αὐτὰ καὶ μόνον ἐπὶ τριάκοντα ἐν ὄλῳ κωδίκων. Τὸ εἰς τὰς ἐντύπους λοιπὸν δέλτων «μυστικῶς» μαρτυρεῖται ἀσθενέστατα ὑπὸ τινων κωδίκων, ἐνῶ ἡ πλειονότης αὐτῶν ἀγνοεῖ τοῦτο ὀλοτελῶς.

ΠΑΝ. Ν. ΤΡΕΜΠΕΛΑΣ

Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΔΥΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΙΕΡΑΡΧΑΙ

ΚΑΙ ΤΟ ΣΧΙΣΜΑ ΤΗΣ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Β'

Ἐπειτα τὴν τοιαύτην ἐκκλησιαστικὴν διαίρεσιν εἶχον ἀπὸ μακροτάτου χρόνου προπαρασκευάσει βαθμηδὸν τοῦτο μὲν διαφορὰ πνευματικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Λατίνων, ἐκδηλωθεῖσαι πολλοὺς αἰῶνας ἐνωρίτερον, τοῦτο δὲ φυλετικὰ καὶ πολιτικὰ μεταξὺ αὐτῶν διαφοραὶ, ἀνάγουσαι τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ ρίζας αὐτῶν εἰς τὴν κατὰ τὸν δ' αἰῶνα μεταφορὰν ὑπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου τῆς πρωτεύουσας τοῦ Ρωμαϊκοῦ Κράτους ἀπὸ τῆς Ρώμης εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, καὶ πρὸ τούτου εἰς τὴν πρὸ Χριστοῦ κατάκτησιν τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, καὶ ἐνωρίτερον ἔτι εἰς τὴν ἰδρυσιν τῶν πρώτων ἐλληνικῶν ἀποικιῶν ἐπὶ Ἰταλικῶν καὶ γαλλικῶν ἐδάφους. Τὰς διαφορὰς ταύτας, μετὰ τῆς προρρηθείσης τοῦ παπικοῦ πρωτείου, θεωροῦμεν ἡμεῖς ὡς τὰ κύρια καὶ πραγματικὰ καὶ βαθύτερα αἷτια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως σχίσματος, ἐνῶ τὸναντίον τὰ γεγονότα καὶ τοὺς πρωταγωνιστὰς τῆς κατὰ τὸν θ' καὶ ια' αἰῶνα ἐνάρξεως αὐτοῦ θεωροῦμεν ὡς ἀπλᾶς καὶ μικρὰς τινὰς ἀφορμὰς ἐκεῖνου, ὅπερ θάττον ἢ βράδιον θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ἀναποφεύκτως, ἐφ' ὅσον ἐξηριᾶτο ἐξ ἀνθρώπων μὴ ἐμποτισθέντων βαθέως διὰ τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος τῆς ἀγάπης. Εἶναι δὲ προφανές, ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνεταί σύγχυσις μεταξὺ τῶν αἰτίων καὶ τῶν ἀφορμῶν τοῦ σχίσματος, μεταξὺ τῶν αἰτίων καὶ τῶν αἰτιατῶν καὶ ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ, ὡς συνήθως διαπιστοῦται παρὰ τοῖς ἀσχοληθεῖσι περὶ αὐτό.

Τῶ ὄντι τὰς πρώτας καὶ κυριωτέρας καὶ βα-

θυτέρας αίτιας και ρίζας και άρχας του σχίσματος δέον να αναζητήσωμεν πρώτον εις τας πνευματικας και εκκλησιαστικας διαφορας μεταξυ 'Ελλήνων και Λατίνων και τας θεολογικας τάσεις και κατευθύνσεις τω μὲν τῶν ἐπι θεωρητικῶ και φιλοσοφικῶ πνεύματι διακρινομένων 'Ελλήνων Πατέρων, τὸ δὲ τῶν ἐπι πρακτικῶ και ὄργανωτικῶ πνεύματι, κατὰ τὸ πλεῖστον, διακρινομένων Λατίνων Πατέρων, διαφορὰ ἤτις διεπιστώθη μὲν ἤδη ἀρχαιότερον μεταξυ τῶν 'Αλεξανδρινῶν θεολόγων ἀφ' ἐνός και τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὴν Δύσιν Τερτυλλιανοῦ ἀφ' ἑτέρου, διήκει δ' ἔκτοτε δι' ὅλης τῆς θεολογικῆς σκέψεως ἀπὸ τοῦ 'Ωριγένους μέχρι τοῦ Φωτίου, σχοῦσα ὡς ἀποτέλεσμα διάσπασιν τινὰ μεταξυ τῆς χριστιανικῆς 'Ανατολῆς και Δύσεως, ἣν ἐπέτειον τὸ μὲν ἡ ὅλως ἰδιαίχουσα και σχεδὸν αὐτόνομος ἀνάπτυξις ἑκατέρας ἐπι τῶν πεδίων τῆς θεολογικῆς θεωρίας, τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως και τῆς θείας λατρείας, συνοδευομένη ὑπὸ μερικῆς ἢ ὀλικῆς ἀγνοίας ἢ ἐλλείψεως κατανοήσεως ἑκατέρωθεν, τὸ δὲ ἡ φιλοπρωτεία και ἡ φιλαρχία και ἡ ἀντιζηλία τῶν ἐπισκόπων τῆς Ρώμης πρὸς τοὺς τῆς Κων/πόλεως και ἡ μεταξυ αὐτῶν διαρκῆς ἐκ φιλοδοξίας ἔρις «διὰ τοὺς θρόνους». Τοιουτοτρόπως ἡ πρώτη μεταξυ 'Ανατολῆς και Δύσεως διάσπασις ἐπῆλθεν ἔνεκα τῶν ἀποφάσεων τῆς Β' ἐν Κων/πόλει (381) και Ἰδιῶς τῆς Δ' ἐν Χαλκηδόνι (451) Οἰκουμενικῆς Συνόδου, αἵτινες ἀπένειμαν εἰς τὸν Πατριάρχην Κων/πόλεως «ἴσα πρεσβεῖα» τιμῆς πρὸς «τὸν τῆς (παλαιᾶς) Ρώμης ἐπίσκοπον, διὰ τὸ εἶναι τὴν Κων/πολιν νέαν Ρώμην... εὐλόγως κρίναντες (οἱ Πατέρες) τὴν βασιλεία και συκλήτην τιμηθεῖσαν πόλιν και τῶν ἴσων ἀπολαύουσαν πρεσβείων τῆ πρεσβυτέρᾳ βασιλίδι Ρώμῃ, και ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς ὡς ἐκείνην μεγαλύνεσθαι πράγμασι, δευτέραν μετ' ἐκείνην ὑπάρχουσαν... και γὰρ τῶ θρόνῳ τῆς πρεσβυτέρας Ρώμης, διὰ τὸ βασιλεύειν τὴν πόλιν ἐκείνην, οἱ Πατέρες εἰκότως ἀποδεδῶκαν τὰ πρεσβεῖα»¹. 'Αλλὰ σημαντικώτερον ἦτο τὸ συνεπεία τῆς ἐκδόσεως τοῦ «ένωτικου» τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος, ἐγκρίσει και τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως 'Ακακίου, πρόκληθὲν πρώτων πραγματικῶν σχίσμα μεταξυ 'Ανατολῆς και Δύσεως διαρκείας 35 ἐτῶν, ἦτοι ἀπὸ τοῦ 484—519², παρα-

1. Πρβλ. Ράλλη και Ποτλῆ, μν. ἔ. τ. Β' σ. 173, 281. Διὰ τοῦ 28 κανόνος τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου «τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τοῦ Κων/πόλεως ἦσαν ἴσα πρὸς τὰ τοῦ Ρώμης. 'Αλλὰ μεταξυ ἴσων πρεσβείων τιμῆς τὰ χρονολογικῶς ἀρχαιότερα ἔρχονται πρώτα (πρβλ. 16ην συνεδρίαν Δ' Οἴκουμ. Συνόδου, Mansi 7,450, Hefele, Conciliengeschichte 2,543). Τὰ τοῦ Ρώμης ἦσαν πλέον ἀνώτερα ὄχι αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ, ἀλλὰ μόνον ὡς ἀρχαιότερα. 'Η 'Ανατολή ἀνεγνώριζε τὰ ἀρχαιότερα ταῦτα πρεσβεῖα τῆς τιμῆς τοῦ Ρώμης και διὰ τοῦτο ὠνόμαζεν αὐτὸν «πρωτόθρονον». (Β. Στεφανίδου, μν. ἔ. σ. 267). 'Εναντίον τοῦ 28 κανόνος διεμαρτυρήθη ὁ Πάπας Λέων Α'. Βλέπ. Ε. Caspar, Geschichte des Papsttums, Tübingen 1930, τ. I. σ. 527 ἔξ.

2. 'Ο Ρώμης Φῆλιξ, καιτοι οὐδὲν πρὸς τοῦτο δι-

θεωρουμένων τῶν μικροτέρων σχισμάτων ἐξ ἀφορμῆς τῆς διώξεως τοῦ 'Ιωάννου Χρυσοστόμου (406—407)¹ και Μαξιμου 'Ομολογητοῦ (649)² και ἄλλων τινῶν ἤττον σημαντικῶν. Περαιτέρω βαθυτέρα και ἐπισημοτέρα ἐγένετο ἡ ἀντίθεσις και διάσπασις μεταξυ τῆς 'Ανατολικῆς και τῆς Δυτικῆς 'Εκκλησίας τοῦτο μὲν διὰ τῶν κανόνων 36, 38, 13, 55 και 56 τῆς Πενθέκτης ἐν Τρούλλῳ Συνόδου τοῦ 691, διὰ τῶν ὁποίων ἀνεγνωρίσθησαν και πάλιν τὰ πρεσβεῖα τοῦ Πατριάρχου Κων/πόλεως και κατεκρίθη ἡ γενικὴ καταναγκαστικὴ ἀγαμία τοῦ Κλήρου και ἡ τῶν Σαββάτων τῆς Τεσσαρακοστῆς νηστεία τῶν Λατίνων³, τοῦτο δὲ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς συνόδου τοῦ Λατερανοῦ τοῦ 769 κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου Ε' συγκληθείσης εἰκονομαχικῆς συνόδου τοῦ 754 και ἐν συνεχείᾳ μέχρι τέλους τῶν εἰκονομαχικῶν ἐρίδων (843)⁴.

καίωμα εἶχε, προσεκάλεσε προστακτικῶς εἰς Ρώμην τὸν Κων/πόλεως 'Ακάκιον, ἵνα ἀπολογηθῆ, μὴ προσελθόντα δὲ καθήρεσε και διέγραψεν ἐκ τῶν διπτύχων. 'Εννοεῖται ὅτι ἡ 'Ανατολικὴ 'Εκκλησία, μὴ ἀναγνωρίζουσα τοιαύτην δικαιοδοσίαν εἰς τὸν Πάπαν, οὐδεμίαν προσοχὴν ἔδωκεν εἰς τὴν ἀντικανονικὴν ταύτην ἐνέργειάν του. 'Ο δὲ 'Ακάκιος, ἀνταποδίδων τὰ ἴσα, διέταξε τὴν διαγραφὴν τοῦ ὀνόματος τοῦ Πάπα ἐκ τῶν διπτύχων, οὕτω δὲ ἐξεργάγη τὸ πρώτον σοβαρὸν σχίσμα μεταξυ τῶν δύο 'Εκκλησιῶν, ἀποκληθὲν «ἀκακισμός», με πρωταίτιον και πρωτοῦργον τὸν Πάπαν Φήλικα, ᾧ ἠκολούθησαν και οἱ διάδοχοί του Γελάσιος Α', 'Αναστάσιος Β', Σύμμαχος και 'Ορμίσδας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἤρθη τὸ σχίσμα. Πρβλ. και Νεκταρίου μητροπολίτου Πενταπόλεως, μν. ἔ. σ. 147 ἔξ. Ε. Caspar, μν. ἔ. τ. II. σ. 10 ἔξ.

2. Πρβλ. Β. Στεφανίδου, μν. ἔ. σ. 190.

3. Αὐτόθι σ. 223.

4. Βλέπ. Ράλλη και Ποτλῆ, μν. ἔ. τ. Β' σ. 333, 387, 392, 434, 436. 'Ομοίως εἰς τοὺς Λατίνους κυρίως φαίνεται ὅτι ἀναφέρονται και οἱ κανόνες αὐτῆς 67 και 82 περὶ βρώσεως αἵματος ζῶων και ἐξεικονίσεως τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀμνοῦ (αὐτόθι σ. 462 και 492), ὡς και οἱ κανόνες 52 και 57 περὶ τελέσεως τῆς λειτουργίας τῶν προηγιασμένων κατὰ τὴν Τεσσαρακοστὴν ἐκτὸς τοῦ Σαββάτου, τῆς Κυριακῆς και τοῦ Εὐαγγελισμοῦ και «ὅτι οὐ χρὴ ἐν τοῖς θυσιαστηρίοις μέλι και γάλα προσφέρεσθαι» (αὐτόθι σ. 427 και 437). Πρβλ. και Ε. Caspar, μν. ἔ. II, 632 ἔξ. 'Ο M. Jugie χαρακτηρίζει κυρίως τοὺς ἀνωτέρω κανόνες ὡς «la premiere offensive contre la primauté romaine», καθ' ὅσον οἱ Πατέρες τῆς Συνόδου «attaquent plusieurs points de la discipline de l'Église romaine et les proscrivent sous peine d'excommunication ou de déposition». (Le schisme byzantin, σ. 25, 26).

5. Βλέπ. και Νικητὰ χαρτοφύλακος τοῦ Νικαέως, Κατὰ ποίους καιροὺς και διὰ ποια αἰτίματα ἐσχίσθη ἀπὸ τῆς 'Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἡ τῶν Ρωμαίων 'Εκκλησία, Migne P. G. 120, 712-720. Γ. Κρέμου, 'Ιστορία τοῦ σχίσματος τῶν δύο 'Εκκλησιῶν 'Ελληνικῆς και Ρωμαϊκῆς, 'Αθῆναι 1905, τ. Α' σ. 128 ἔξ., 218 ἔξ., 259 ἔξ., 283 ἔξ., 409 ἔξ., 447 ἔξ., 493 ἔξ. Β. Στεφανίδου, μν. ἔ. σ. 236 ἔξ. Οὕτως ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς ὁ Γ. Κρέμου λεπτομερέστερον ἀρριθμεῖ ὡς σχισματοποιὰ γεγονότα, προπαρασκευάσαντα τὸ μέγα τοῦ θ' αἰῶνος σχίσμα, τὰ ἐπόμενα: «Τὸ διαρκές και μέγιστον ἐπὶ Φωτίου σχίσμα δὲν ἐγένετο ἐξαπίνης και αὐτομάτως, ἀλλὰ προηγήθησαν αὐτοῦ ἀλληλοδιάδοχα ἐπὶ μακρὸν πρόσκαιρα σχίσματα, ἀφ' ὧν ἐξεπήγαγεν αὐτό. Δυνάμει ἄρα τοῦτο προενηύχθη ἀνεκαθεν ἐν ταῖς ψυχαῖς 'Ελλήνων τε και

Ρωμαίων, ένεργεία δέ έπηκολούθησε μετά πολλά σχίσματα, ών τά κυριώτατα τάδε: α) Τό επί του πάπα Βίκτωρος (192-202) διά τήν διαφοράν του χρόνου τής τελέσεως του Πάσχα, ότε φανερώς διεσχίσθησαν οί τής 'Ανατολής και Δύσεως χριστιανοί. Τό σχίσμα τούτο ύπεξεκαίετο επί δύο περίπου αιώνας. 'Απεσβέσθη δέ ύπό τής έν Νικαία Α' έλληνικής οικουμενικής συνόδου. β) Τό διά τούς Παυλιανιστάς ή Παυλικιανούς (260). γ) Δεινότερον τών προηγουμένων σχισμάτων έξεδηλώθη έν ταίς δυσίν αντιθέτοις συνόδοις: τή Σαρδική τών Δυτικών (347) και τή έν Φιλιππουπόλει τών 'Ανατολικών, άναθεματιζομένων άμοιβαίως. δ) Τό έν τή Β' οικουμενική, ής ούδαμώς μετέσχον οί Δυτικοί. 'Εν ταύτῃ φανερώτατα πλέον άποδοκιμάζεται τό πρωτεϊον του 'Ρώμης διά τών κανόνων Β' και Γ' και ή παπική έρμηνεία τών τής Σαρδικής κανόνων Γ', Δ' και Ε'. ε) 'Εν τή Δ' τής Χαλκηδόνας οικουμενική διά τού ΚΗ' κανόνος αύτῆς άπορριπτομένου καιάλιν του πρωτεϊου του πάπα 'Ρώμης έγένητο μείζον τό μηδέποτ' έκλιπόμενον σχίσμα τών δύο 'Εκκλησιών. ς) 'Εξερράγη τό επί του άοιδίμου πατριάρχου Κων/πόλεως 'Ακακίου δεινότερον πάντων τών προηγουμένων, όπερ είναι ή κατ' έξοχήν προδρομή του επί του Φωτίου. ζ) Τό επί του πατριάρχου Εύφημίου διά τήν μη έξάλειψιν του όνόματος του 'Ακακίου έκ τών διπτύχων. η) Τό επί του πάπα Συμμάχου, ότε μάτην έγένητο άπόπειρα προς άμοιβαίαν επικοινωνίαν τών δύο 'Εκκλησιών. θ) Τό έκ τής ματαιώσεως έν 'Ηρακλεία συνόδου. ι) Τό επί 'Ιουστινιανού Α', ότε αί έκκλησίαι ούδαμώς σχεδόν επικοινωνούσιν άλλήλαις. ια) Τό επί 'Ιωάννου του Νηστευτου διά τήν προσηγορίαν αύτου «οικουμενικός». ιβ) Τό επί του πάπα Βιταλιανού. ιγ) Τό έκ τής πενθέκτης οικουμενικής, έν ή διά 22 κανόνων ού μόνον άποδοκιμάζονται πάπαι, άλλα και αί καινοτομίες έν γένει τής ρωμαϊκής εκκλησίας άποκηρύσσονται. Τούτο δέ τό σχίσμα είναι τό σπουδαιότατον πάντων' διότι δέν έγένητο διά ταύτην ή εκείνην τήν γνώμην τούτου ή εκείνου του πάπα ή πατριάρχου ή άλλου ανθρώπου, άλλα διά καινοτομίας άποχωρίζουσας τελέως όλόκληρον τήν ρωμαϊκήν εκκλησίαν άπό τής ελληνικής άπάσης. Τούτ' εστιν επί τής πενθέκτης έγένητο αυτό εκείνο, όπερ επί Φωτίου. ιδ) Τό επί του αυτοκράτορος Λέοντος Γ', άφελουμένου τῶ πάπα χώρας παπικής έν τε τή Δύσει και τή 'Ανατολή. Κατελέξαμεν τά σχίσματα ταύτα ως πρόδρομα του επί Φωτίου» (αυτόθι σ. 493/5). 'Εξ άλλου άπό ρωμαιοκαθολικής πλευράς ό Μ. Jugie άπαριθμεί έπτά πρόδρομα σχίσματα γράφων: «Pour une période de 506 ans, nous ne trouvons pas moins de 217 années pendant lesquelles l' Eglise byzantine fut en rupture ouverte avec l' Eglise romaine. Ces années de séparation se répartissent sur sept schismes, qui ont prélué au schisme définitif et y ont préparé les esprits. Voici la liste de ces schismes: 1° Le schisme arien, défendu par Constance II et Valens, de 343 à 379; 2° Le schisme occasionné par l' injuste condamnation de saint Jean Chrysostome avec l' appui des empereurs Arcadius et Théodose II, de 404 à 415; 3° Le schisme d' Acace, sous les empereurs Zénon et Anastase, de 484 à 519; 4° Le schisme à propos du monothélisme sous Héraclius, Héracléonas, Constantin II et Constantin VI Pogonat, de 640 à 681; 5° La première persécution iconoclaste, commencée par Léon III l' Isaurien, et continuée par ses successeurs Constantin Copronyme, Léon IV et Constantin VI, de 726 à 737; 6° La rupture occasionnée par l' union adultère contractée par Constantin VI: le patriarche Nicéphore s' abstient pendant cinq ans, de 806 à 811, de communiquer avec Rome, à cause de cette affaire; 7° Le second schisme iconoclaste, sous les empereurs Michel Rhangabé, Léon l' Arménien, Michel le Bègue et Théophile, de 815 à 843» (ένθ' άν. σ. 9).

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

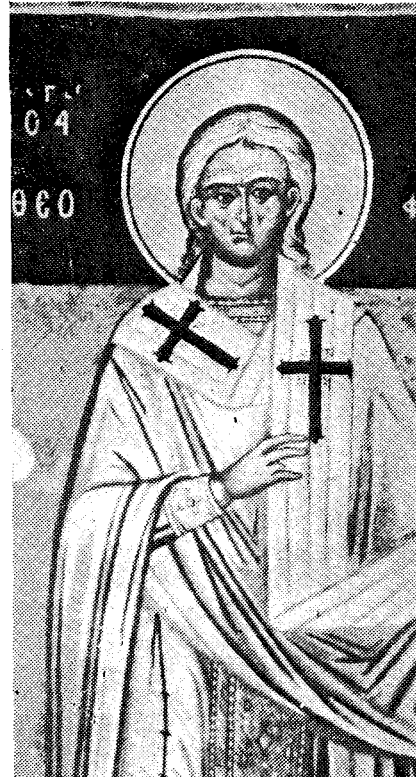
Καθηγητής του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

ΑΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ΑΓΙΟΣ ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΣ ΝΙΚΟΜΗΔΕΙΑΣ

[8 Μαρτίου]

Ο βίος του άγιου Θεοφυλάκτου', 'Επισκόπου Νικομηδείας, ενός τών μεγάλων κατά τών εικονομάχων πολεμίων και όμολογητών τής πί.

Τοιχογραφία μ. Φανερωμένης Σαλαμίνας
'Εργον Μάρκου του 'Αργείου

στεως, έδημοσιεύθη τῶ 1932 ύπό του Albert Vogt' επί τῇ βάσει δύο κωδίκων, ύπ' αριθ. Δ 84 του ιγ' αιώνας και Ε 188 του έτους 1627, τής έν 'Αγιώ 'Ορει μονῆς τής Μεγίστης Λαύρας'. Ο έκδότης εις έκτενές αύτου ύπόμνημα,

1. 'Εν τῶ ρωμαϊκῶ Μαρτυρολογίῳ ό άγιος φέρεται ύπό τό όνομα Θεόφιλος έσφαλμένος, ως όρθως παρατηροῦν οί έκδοται του, έξηγούντες τήν πλάνην έκ του ότι εις τά Συναξάρια τής προηγουμένης ήμέρας, ένθα γίνεται μνεία τών έν 'Αμορίῳ 42 μαρτύρων, άναφέρεται και μάρτυς Θεόφιλος. Πρβλ. Propylaeum ad Acta Sanctorum Decembris, Martyrol. Romanum, Bruxellis, 1940, σ. 88.

2. Albert Vogt S. Théophylacte de Nicomédie, έν «Anal. Bollandiana», τ. L (1932) σ. 67-82.

3. Σωφρ. Εύστρατιάδου Συμπλήρωμα άγιορ. καταλόγων Βατοπεδίου και Λαύρας, Paris, 1910 σ. 36, και Σπυρ. μοναχού Δαυριώτου και Σωφρ. Εύστρατιάδου Κατάλογος τών κωδίκων τής Μεγ. Λαύρας (κώδ. 460, 47 και 650, 55). Ο βίος του άγιου μετηνέχθη και εις άλλην γλώσσαν ύπό του 'Αγαπίου Λάνδου' 'Αθ. Παπαδοπούλου - Κεραμέως 'Ιεροσ. Βιβλιοθήκη Β' 591. Πρβλ. και A1. Ehrhard Überlieferung und Bestand der hagiographischen, I. σ. 558, 590.

τὸ ὁποῖον προτάσσει τοῦ κειμένου, παρατηρεῖ ὅτι ὁ βίος οὗτος εἶναι ἡ ἀρχαιότερα περὶ τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου μαρτυρία γνωστὴ σήμερον καὶ ὅτι οἱ ἐν ἄλλοις ἀθωνικοῖς χειρογράφοις¹ βίοι τοῦ ἁγίου εἶναι ἀντίγραφα τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν Δ 84 λαυρεωτικοῦ κώδικος. Ἐφ' ὅσον ὁμοῦ ἔχομεν κανόνα τοῦ Νικαίας Θεοφάνους (περὶ τὸ ἴ 850) εἰς τὸν ἅγιον Θεοφύλακτον², ὁ κανὼν δὲ οὗτος ἐγράφη εὐθὺς μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ἁγίου, εὐρίσκομεν δ' ἐν αὐτῷ μαρτυρίας σχετικὰς πρὸς τὴν ζωὴν αὐτοῦ, εἶναι προφανές ὅτι ὁ κανὼν, οὐ ἀκροστιχίς «*Θεῖον Θεοφύλακτον ἐν ᾧδαῖς εὐφημήσω*», εἶναι τὸ ἀρχαιότερον μνημεῖον τῆς ζωῆς τοῦ Θεοφύλακτου. Ἡ ζωὴ τοῦ ἁγίου περιλαμβάνεται ἐν γενικωτάταις γραμμαῖς καὶ εἰς τὸ Συναξάριον τῆς Ἐκκλησίας ΚΠόλεως³, ὁ δὲ Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης⁴, ἐπὶ τῇ βίᾳ παλαιοῦ κειμένου ἀγιορειτικοῦ προφανὸς κώδικος, μὰς κατέλιπε βραχεῖαν ἀφήγησιν τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου. Αἱ ἱστορικαὶ περὶ τοῦ Θεοφύλακτου εἰδήσεις τῶν Acta Sanctorum⁵ εἶναι αἱ αὐταὶ αἱ ὁποῖαι ὑπάρχουν εἰς τὰ Μηναῖα καὶ τὰ Συναξάρια. Τῷ 1897 ὁ Λόπαρεφ⁶, ἐξ ἀνεκδότου κώδικος τῆς μονῆς τοῦ Διονυσίου, δύο δὲ ἔτη βραδύτερον καὶ ὁ Μανουὴλ Γεδεών⁷ ἐκ κώδικος τῆς Μεγ. Λαύρας, ἐδημοσίευσαν τμήματα τοῦ βίου τοῦ ἁγίου μετὰ τινῶν παρατηρήσεων.

Ὁ βιογράφος, ὅστις ὑπῆρξε κληρικὸς τῆς Ἐκκλησίας Νικομηδείας μετὰ τὸ 843, ὠνομάζετο Θεοφύλακτος, δὲν πρέπει δὲ νὰ ταυτισθῇ, ὡς παρατηρεῖ ὁ Vogt, μὲ τὸν Θεοφύλακτον β', ποιμάναντα τὴν Ἐκκλησίαν Νικομηδείας κατὰ τὸ μεταξὺ τῆς τελευταίας τοῦ ἁγίου καὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Φωτίου διάστημα. Ὁ ἐκδότης πιθανολογεῖ, ὅτι ὁ βιογράφος Θεοφύλακτος ἔγραψε τὸν βίον τοῦ ἁγίου κατὰ τὴν εἰς Νικομηδεῖαν ἀνακομιδὴν τοῦ ἱ. λειψάνου ἢ καὶ βραδύτερον, ἐκ τῆς ὅλης δὲ ἀφηγήσεως προκύπτει ὅτι οὗτος δὲν ἐγνώρισε προσωπικῶς τὸν ἅγιον. Ἄγνοεῖ ὡσαύτως τὸν τόπον τῆς γεννήσεως καὶ τὰ ὀνόματα τῶν γονέων τοῦ ἁγίου, ἀπλῶς δὲ σημειοῖ ὅτι οὗτος «γένους μὲν ἦν οὐ τῶν πλούτῳ καὶ ὑπερφηφεία καὶ δόξῃ κομῶντων, ἀλλὰ τῶν ἐν αὐταρκεῖα καὶ λιτότητι μάλλον βιούντων». Γνωρίζει ὁμοῦς ὁ βιογράφος ὅτι ὁ Θεοφύλακτος ἐν νεαρωτάτῃ ἡλικίᾳ, πιθανὸν 15 ἐτῶν, ἐλθὼν εἰς

ΚΠολιν προσελήφθη παρὰ τῆ βασιλικῆ ὑπηρεσία, ὑπηρετήσας «ὑπὸ τῷ πρώτῳ τῶν μυστογράφων Ταρσίῳ», μετέπειτα Πατριάρχῃ ΚΠόλεως (784—806)¹ καὶ ὅτι ἤσκησεν μετὰ τοῦ Μιχαήλ, τοῦ βραδύτερον Ἐπισκόπου Συνάδων, εἰς μονὴν κειμένην εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄχθην τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου.

Ὁ ἅγ. Θεοφύλακτος χειροτονηθεὶς, πιθανῶς τὸ 800, ὑπὸ τοῦ προστάτου αὐτοῦ Πατριάρχου Ταρσίου Ἐπισκόπου Νικομηδείας, ἀφιέρωσεν ἑαυτὸν εἰς ἔργα φιλανθρωπίας, ἰδρύσας μέγα νοσοκομεῖον ἐν τῇ πόλει καὶ παρ' αὐτὸ ναὸν ἐπ' ὀνόματι τῶν ἁγ. Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ, οὕτω δὲ κατέστη, κατὰ τὸν βιογράφον του, «χρηδὼν ἀνὴρ πνεύματι καὶ πατὴρ ὀρφανῶν καὶ τῶν καθ' ἣν τινα αἰτίαν ἀπορουμένων ἐλεόους χορηγὸς δαφιλέστατος»². Ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου Α' κληθεὶς εἰς ΚΠολιν ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος κατὰ τὴν γενομένην τῷ 815 εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπὶ Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου σύσκεψιν, εἰς ἣν παρέστησαν Εὐθύμιος ὁ Σάρδεων, Αἰμιλιανὸς ὁ Κυζίκου, Ἰωσήφ ὁ Θεσσαλονίκης, Εὐδόξιος, ὁ Ἀμορίου καὶ Μιχαὴλ ὁ Συνάδων, καὶ καθ' ἣν συνεζητήθη τὸ ζήτημα περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων. Ἐνεκα τῆς σθεναρᾶς του στάσεως ἔναντι τοῦ αὐτοκράτορος κακοποιηθεὶς ἐξωρίσθη εἰς Στρόβιλον, φρούριον ἐν Καρίᾳ ἐπὶ τῆς θαλασσίας ὄχθης τῆς περιφερείας Κιβυρραιωτῶν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου, ὅπου μετὰ τριακονταετῆ ἐξορίαν ἐτελεύτησε «χρονία νόσῳ περιπεσὼν» «μηνὶ Μαρτίῳ ὀγδόῃ» περὶ τῷ 842—845.

Τὸ λειψάνον τοῦ ἁγίου μετὰ τὴν ἀνάρρησιν τῆς εὐσεβοῦς αὐτοκρατείας Θεοδώρας εἰς τὸν θρόνον καὶ ἐπὶ Πατριάρχου Μεθοδίου (842 847) ἀνεκομίσθη περὶ τῷ 847 «ἐκ τῆς ἐπορορίας» εἰς Νικομηδεῖαν καὶ κατετέθη εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἀνεγερθέντα ναὸν τῶν ἁγ. Ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ³, ἐπομένως ἡ ἑορτὴ τοῦ ἁγίου ἐπηκολούθησεν εὐθὺς μετὰ τὴν τελευταίαν του⁴.

1. Πρβλ. Synax. Eccl. CP. 487, ἐνθα ὁ Ταρσίσιος φέρεται «τὴν ἀξίαν πρωτασκηρῆτις». Ἡ μνήμη του τιμᾶται τῇ 25 Φεβρουαρίου. Αὐτόθι 487.

2. «Οὗτος τοῦ εἰρηνικοῦ καὶ πράου Χριστοῦ μιμητῆς καθεστὼς, καθ' ἑκάστην μὲν τεὺς νοσοῦντας οὐ διελιμπανεν ἐπισκεπτεσθαι, συμπαιθεῖ γινώμη τὰ πρόσφορα πᾶσι προσνέμων, ἐν δὲ τῇ ἑκτῇ ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος λουτρῷ τούτοις τῶν πόνων τὴν ἴασιν ἐδαψίλευε· λέντιον γὰρ χριστομιμήτως διαζωννόμενος, εὐχῆς καὶ ὀλονύκτου ἱεσίας τελουμένης, καὶ φιάλης τῷ λουτρῷ θερμῶν προκειμένης ὕδατων, πάντας τοὺς νόσῳ κατελημμένους καὶ λῶβῃ βαρεῖα πιεζόμενους οἰκταῖς χερσὶ προθύμως ἀπέσμηχε. Καὶ κανὼν εἰσέτι τὸ ἔργον καὶ τοῖς καθεξῆς προϊῶσι παρελιπταί».

3. Ἰδὲ καὶ Ε. Γ. Παντελάκη) ἄρθρον Θεοφύλακτος ἁγίου ἐν Μ. Ε. Ε., ΙΒ' σ. 548.

4. Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία τιμᾶ τὴν μνήμην τοῦ ἁγίου Θεοφύλακτου τὴν 8 Μαρτίου (Synax. Eccl. CP σ. 519), ἢ δὲ Δυτικῇ τὴν 7 τοῦ αὐτοῦ (Propylaeum ad Acta SS Decembriis, σ. 88). Καὶ ἐκ τοῦ γ' τροπαρίου τῆς ἡ' ᾠδῆς τοῦ κανόνος τῆς ἑορτῆς «*Φωτοφανῶς ἡ μνήμη σου, θεοφόρε, τελεῖται νῦν, τῆς ὁμολογίας φωτισμὸν πυρσούουσα...*» σαφῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀμέσως μετὰ τὴν τελευταίαν τοῦ ἁγίου

1. Τοῖς ὑπ' ἀριθ. 1848, 4 (XV αἰ.) μ. Φιλοθέου, 4713, 12 (XVI αἰ.) μ. Ἰβήρων καὶ 3677, 6 (XVII αἰ.) μ. Διονυσίου (Σπ. Λάμπρου Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ ἁγ. Ὄρους ἑλλ. κωδίκων).

2. *Μηναῖον* Μαρτίου (ἐκδ. Βαρθ. Κουτλουμουσιανοῦ) Βενετία 1843 σ. 32. Χαρακτηριστικὸν τὸ γ' τροπάριον τῆς γ' ᾠδῆς: «*Ἐτῆς τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως πρότερον ἀσκητικῶς, καὶ νῦν τῶν μαρτύρων ἀνεδήσω τὸν στέφανον*».

3. Synax. Eccl. CP. σ. 519.

4. Συναξαριστής, Β' Ἀθῆναι, 1868 σ. 20.

5. Acta SS. Mart. I, 787-789.

6. «Βυζαντινὰ Χρονικά» τ. Δ' (1897) σ. 354)55. Πρβλ. καὶ κριτικὴν ἐν Byz. Zeitsch. VII (1898) σ. 476.

7. Βυζαντινὸν ἑορτολόγιον σ. 388)9.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ Σταυροφορία.

Ἡ ὑπὲρ τῆς εἰς τοὺς γονεῖς καὶ τὰς ἐστίαις των ἀποδόσεως τῶν ὑπὸ τοῦ ξενοκινήτου συμμοριτισμοῦ ἀρπαγέντων ἑλληνοπαίδων πρωτοβουλία τοῦ ἡμετέρου Πρωθυεράρχου ἤγειρε παγκόσμιον τὴν ὑπὲρ τῆς μεγάλης ταύτης ὑποθέσεως σταυροφορίαν. Οὐδὲ μία καρδία ἀπέμεινε ἀσυγκίνητος πρὸ τοῦ πρωτοφινούς τούτου ἀνθρωπίνου δράματος. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ παιδιοῦ ἀπέβη πανανθρώπινη ὑπόθεσις. Ὅτιαν ἐπέστη τοῦ χρόνου τὸ πλήρωμα, ὧ; παιδίον εἰσηλθεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον. Ἐλθὼν εἰς ἄμεσον σχέσιν μετὰ παιδία καὶ ἐναγκαλιζόμενος παιδίον, παιδικὴν ἠξίωσε νὰ ἔχωμεν ταπεινότητα; ἀφέλειαν καὶ ψυχὴν διὰ νὰ εἰσέλθωμεν, ὡς «μειζονες» μάλιστα, εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἐπιπλέον ἐταύτισε τὰ παιδία πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν του: «Ὅς ἐὰν δέξεται παιδίον τοιοῦτον ἐν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται». Τὰ δύο πρῶτα κεφάλαια τοῦ τρίτου Ἐθαγγελίου ἀποτελοῦν μοναδικὸν «Χάρτην» τῆς παιδικῆς ἡλικίας, παραμονίμου εἰς τὸν αἰῶνα ἀξίας. Πόσον δ' ἐπαναστατικὸς ἐν τῇ ἐφεξῆς ἔναντι τοῦ παιδιοῦ στάσει ἀπέβη ὁ Χάρτης οὗτος, μαρτυρεῖ ἡ μετεναγγελικὴ ἱστορία. Πρῶτος ἀνεγνώρισε καὶ ἐνομοθέτησε τὰ δικαιώματα τοῦ παιδιοῦ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, ὁ αὐτὸς ἀπαγορεύσας τὴν παιδοκτονίαν τῶν τέως ὡς ἀχρήστων θεωρουμένων παιδιῶν. Ἐκτοτε ἡ Ἐκκλησία ὅλη ψυχῇ ἀφωοιῶθη εἰς τὴν περὶ τῶν παιδιῶν στοργικὴν μέριμναν, δεχομένη αὐτὰ νήπια εἰς τὸ Βάπτισμα, ἐφοδιάζουσα αὐτὰ διὰ τῆς ἐν τῷ Χρισματι χάριτος, τοὺς γονεῖς

Ναῖσκος τοῦ ἁγίου ἀναφέρεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐν ΚΠόλει κατὰ τὸν 1' αἰῶνα, ἀνεγερθεὶς πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Ῥωμανοῦ Α' τοῦ Λεκαπηνοῦ, πατρὸς τοῦ Πατριάρχου Θεοφυλάκτου (931-956)¹.

Ὁ Ἁγ. Θεόδωρος Στουδίτης ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ ² πρὸς τὸν ἐν ἔξορῃ ἁγιον Θεοφύλακτον γράφει μεταξὺ ἄλλων: «ἀξιῶμαι διὰ τοῦ γράμματος ἀσπάσασθαι σε τὸν ἐμὸν πατέρα τὸν στυλὸν τῆς ἀληθείας, τὸ ἐδραῖωμα τῆς ὀρθοδοξίας, τὸν φύλακα τῆς εὐσεβείας, τὸ στήριγμα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν νικηφόρον ἄνδρα, τὸν Χριστοφόρον ἀρχιερεῖα, τὸν ὁμολογίας Θεοῦ μάρτυρα...

Ἀρχεῖ ἐν σοὶ τῶν ὀρθοφρόνων ὁ χορὰς, ὁ τῆς Νικομηδείας χῶρος χαίρει καὶ εὐδοξεῖ προῖκα προβαλλόμενός σε τῇ ὑπ' οὐρανόν... Ἄλλὰ τίς εἰμι ὁ τάλας καὶ ἀμύητος, θείῳ πατρὶ καὶ διδασκάλῳ αἰτιολογῶν ταῦτα; Σὺ ἡμᾶς διδάσκεις, ὧ ἱερώτατε, τὰ τελεώτατα ὡς θεομύητος· καὶ ἔργῳ παιδεύεις φέρειν καρτερῶς τὴν νῦν εἶτε παιδείαν, εἶτε δοκιμασίαν· τὸ πρῶτον ἐφ' ἧμῖν διὰ τὰς ἁμαρτίας· τὸ δευτέρον ἐν σοὶ, διὰ τὴν θείαν ἀγάπην Χριστοῦ...».

Πρεσβύτερος ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΠ. ΡΑΜΦΟΣ π. Θ.

τιμωμένη μνήμη του. Ὑμνοὺς εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου ἰδὲ παρὰ Πρ. Διοντοπόλεως Σωφρονίου Ταμείου ἐκκλ. ποιήσεως, «Ἐκκλ. Φάρος» ΜΑ' (1948) σ. 224.

1. Μαν. Γεδεών ἐνθ' ἄν. σ. 81.

2. Migne 99, 1121.

διδάσκουσα νὰ τὰ ἀνατρέφουν ἐν παιδείᾳ καὶ νοθεσία Κυρίου, διὰ τοῦ Κατηχητικοῦ Σχολείου τὴν ψυχὴν των καλλιεργοῦσα καὶ χειραγωγοῦσα εἰς ζωὴν ἀξίαν γνησίου χριστιανοῦ, συλλήβδην δὲ δι' αὐτῶν προσπαθοῦσα νὰ δημιουργήσῃ κοινωνίαν ἱκανὴν νὰ καταστή φορεὺς καὶ ἐργάτης ἀληθινοῦ πολιτισμοῦ. Τὴν ὑψίστην ταύτην τοῦ παιδιοῦ ἀξίαν συνειδὼς ὁ κόσμος τῶν πεπολιτισμένων ἀνθρώπων, συμπαραιοτάτουμος δὲ καὶ ὑφ' ὀλοκλήρου τῆς ἐκασταχοῦ παιδικῆς κοινωνίας, ἄμ' ὧ; ἐνημερώθη ἐπὶ τοῦ κατὰ τῶν Ἑλληνοπαίδων φρικτοῦ ἀνοσιουργήματος, ὀλόσωμος ἀνταπεκρίθη πρὸς τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἱερὰν ἔκκλησιν καὶ ἐξέφρασε τὸν κατὰ τῶν ἐγκληματιῶν ἀποτροπιασμόν, μιᾶ δὲ φωνῇ ἠξίωσε τὴν ἀπόδοσιν των.

Αἱ ἐκλογαί.

Τῇ προσεχεῖ Κυριακῇ θὰ διεξαχθῶσι πολιτικαὶ ἐκλογαὶ πρὸς ἀνάδειξιν τῶν μελλόντων νὰ ἐκπροσωπήσουν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν εἰς τῆς χώρας τὸ νομοθετικὸν σῶμα. Ἀναφέρομεν τὸ πρᾶγμα ἐνταῦθα οὐχὶ διὰ νὰ πολιτικολογήσωμεν, διότι τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀναμινύεται εἰς τὴν πολιτικὴν, μολοντοὶ οὐδὲ μία ἐκδήλωσις τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν τῆς τέκνων εἶνε ἀδιάφορος δι' αὐτήν. Ὅ,τι ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ ἐνδιαφέρει, εἶνε νὰ ἐξαρθῇ ἡ μεγάλη σημασία καὶ πάσης μὲν ἐκλογῆς, μάλιστα δ' ἡ δι' αὐτῆς ἀνάδειξις τῶν μελλόντων νὰ κυβερνήσουν τὴν χώραν. Ἡ ἐκλογή, ἐν γένει, εἶνε πρᾶξις, καθ' ἣν διαδηλοῦται ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερία, ὅπερ σημαίνει ὅτι ἀπορροεῖ ὡς ἀπαύγασμα τῆς ὅλης πνευματικῆς αὐτοῦ ὑποστάσεως, καὶ ἀκολουθίαν δὲ συνεπάγεται διὰ τὸ ἀποτελέσματ' ὀλοκληρωτικὴν τὴν εὐθύνην. Εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἐκλογῆς ὁ ὅλος ἐκφράζεται ἄνθρωπος, ἐφ' ὅσον δὲ πᾶσαι αἱ πράξεις του εἶνε συνέπειαι ἐκλογῶν ἐλευθέρων, δι' αὐτῶν οἰκοδομεῖται σύνολον τὸ ψυχικόν του Ἐγώ. Ἡ πᾶσα ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ χαρακτήρ του ὀλοκληρῶς, εἶνε οἰονεὶ ὄφασμα μὲ στήμονας τὰς ἐκάστοτε ἐκλογὰς του. Ἄν, λοιπόν, κιντὰ πᾶσάν μας ἐκλογὴν ὀφείλομεν νὰ προσταθμίζωμεν τὴν ἐπὶ τῷ ἀποτελέσματί τῆς εὐθύνην, κατὰ τὰς πολιτικὰς ἐκλογὰς, καθ' ἃς διὰ τῆς ἐλευθέρως μας ψήφου ἡμεῖς αὐτοὶ διὰ τῶν χειρῶν μας σκοποῦμεν νὰ οἰκοδομήσωμεν τὴν ἐθνικὴν μας ζωὴν, πᾶς τις ἀντιλαμβάνεται τὸ μέγεθος καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐπὶ τούτῳ ἀκεραίας εὐθύνης μας. Διὰ νὰ μὴ αἰσθανώμεθα, λοιπόν, ὄψιμον ἐκπληξιν καί, ἐπομένως, συνειδήσεως τύψιν διὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκδηλώσεως τοῦ ἐκλογικοῦ μας καθήκοντος ἅμα καὶ δικὰ ὄματος, ἐπιβάλλεται νὰ προσέξωμεν ὅπως μετὰ προσοχῆς καὶ νηφαλιότητος προσανατολισθῶμεν πρὸς ὅ,τι κατὰ τὴν χριστιανικὴν μας συνειδήσιν καὶ πεποιθήσιν θὰ συμβάλῃ εἰς τὸ ἀγαθὸν τῆς πατρίδος.

Χριστιανικὰ κόμματα.

Οὐδὲν ἐν τε τῇ γνώσει καὶ τῇ ζωῇ εἶνε εἰς τὴν χριστιανικὴν θρησκείαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς ξένου ἀπὸ τε θεωρητικῆς καὶ ἀπὸ πρακτικῆς ἐπόψεως, ἐφ' ὅσον δὲ καὶ ἡ πολιτικὴ εἶνε μία τῶν ἐκδηλώσεων τῆς ζωῆς τῶν χριστιανῶν πολιτῶν, ἔναντι καὶ αὐτῆς

ἡ Ἐκκλησία δὲν παραμένει ἐντελῶς ἀδιάφορος. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης ἀκριβῶς ὀρμώμενοι χριστιανοὶ ἴνες ζηλωταὶ ἐνόμισαν, ὅτι, πρὸς ἐξυγίανσιν καὶ ἀνόρθωσιν τῆς κοινωνίας, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀγωνισθοῦν πρὸς οἰκοδομὴν καθαρῶς χριστιανικοῦ Κράτους, τοῦτο δὲ θὰ ἦτο, ὡς νομίζουν, κατορθωτόν, ἐὰν ἐπεχειροῦν νὰ καταρτίσουν πολιτικά «χριστιανικά κόμματα», πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ὁποίων νὰ ἀνταγωνισθῶσιν εἰς τὸν ἐκλογικὸν σάλον τὰ ὁποιαδήποτε ἄλλα πολιτικά κόμματα, ἐπισειόντες δὲ κατ' αὐτῶν ἐν τῇ προεκλογικῇ ἀτμοσφαιρᾷ τὸ λάβαρον τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν νὰ εἰσορμήσουν εἰς τὸν ἐκλογικὸν στίβον. Τὸ ἐπιτευνκτὸν χριστιανικὸν Κράτος συνδέεται γενικῶς πρὸς ἐν τῶν μεγίστων προβλημάτων τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ὁποῖον εἶνε τὸ τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Κράτους, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, τοῦ Ἀπείρου καὶ τοῦ πεπερασμένου. Δοθέντος ὅμως, ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἀπαιτεῖ διαπραγματεύσιν διεξοδικήν, ἣ δὲ παρούσα στήλη, ἀπρόσφορος πρὸς θεωρητικὰς ἐνασχολήσεις, ἐνδιαφέρεται περὶ ζητημάτων ἐπικαιροῦ πραγματικότητος, ἀνάγκη εὐθύς ἐξ ἀρχῆς νὰ λεχθῆ ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας δὲν διεξάγεται διὰ τῆς κοσμικῆς πολιτικῆς καὶ τῶν ἀναγκαστικοῦ χαρακτῆρος πολιτικῶν νόμων. Ὁ ἄνθρωπος δὲν γίνεται ἀγαθὸς καὶ χριστιανὸς ἐξ ἀποφάσεων πολιτικῶν σωματίων, οἷα τὰ βουλευτικὰ σώματα. Ἡ Ἐκκλησία οὐχὶ διὰ τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς βίᾳ ἐπιβαλλομένης νομοθεσίας, ἀλλὰ δι' ἐλευθέρως ἀνακαινίσεως τοῦ ἑσωτερικοῦ ἀνθρώπου, διὰ μέσων πνευματικῶν καὶ ἡθικῶν, διὰ τοῦ ὑπὲρ πᾶσαν δίστομον μάχαιραν τομωτέρου λόγου τοῦ Θεοῦ, ὅστις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ δικηνητῆται ἐλευθέρως ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύματος. Οἱ νόμοι εἶνε ἀνίκανοι νὰ μεταβάλλουν καρδίας. Οἱ πολιτικοὶ νόμοι εἶνε στοιχεῖα τοῦ βασιλείου τοῦ κοσμικοῦ Καίσαρος, ὁποῖον εἶνε τὸ Κράτος. Τὰ τοῦ Θεοῦ ἀποτελοῦν πεδῖον ἀδιάφορον, ἐν τῷ ὁποίῳ τὰ κοινωνικὰ καὶ τὰ οἰκονομικὰ προβλήματα λύονται δι' ἄλλης πολιτικῆς, τῆς πολιτικῆς τῆς ἐλευθέρως κατὰ Χριστὸν ζωῆς.

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία.

Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον τὸ ἐπίσημον Δελτίον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας «Πάντανος» ἐδημοσίευσεν τὰ ἀκόλουθα:

«Θαυμαστὸν τὸ ἔργον τῆς νεοπαροῦς «Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος».

Χάρις εἰς τὸν ἀκρίβειον ζῆλον τῶν διευθυντῶν καὶ τῶν ἐργατῶν αὐτῆς, ἀλλὰ πρῶτοιτα καὶ μάλιστα εἰς τὴν δημιουργικὴν πνοὴν τοῦ χαλκέντερου καὶ σοφοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ αὐτῆς ἔλλογιματάτου Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Βασιλείου Βέλλα, ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐν Ἑλλάδι ἐπέτελεσε τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν θεῶν αὐτῆς σκοπῶν, διὰ τὰ ὁποῖα δικαίως δύναται νὰ οσμύνηται ἡ Ἑλληνικὴ Ἐκκλησία.

Ἡ ὑπὸ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ αὐτῆς ἐκθεσίς τῶν πεπραγμένων τοῦ δευτέρου ἔτους, ἧς ἀντίτυπον εὐγενῶς ἀπεστάλη ἡμῖν, ἀποδεικνύει διὰ τὸ νεφύρον ἀπέκλιτος βαθείας τὰς εἰσας καὶ ἀποδίδει ἤδη τὰς καλὰς ἀπορχάς.

Θεωροῦμεν ὡς εὐλογίαν διὰ τὴν Ἑλλάδα τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ πολυπλέρου ἔργου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας καὶ συγκαλοῦμεν ἐξ ὅλης ψυχῆς τὸν φίλον Καθηγητὴν κ. Βέλλαν διὰ τὰ ἐπιτελεσθέντα, εὐχόμενοι τῷ Θεῷ τῆς Ἐκκλησίας Λαμῆτορ, δπως στηρίξῃ καὶ ἐνισχύῃ αὐτὸν καὶ τοὺς καλοὺς αὐτοῦ συνεργάτας εἰς δλοκληρωμένην πραγμάτων τῶν τεθέντων οὐσιω-

δῶν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν σκοπῶν, ὁδηγῶν τὸν Ἑλληνικὸν Κλήρον καὶ Λαὸν εἰς αὔξουσαν κατανόησιν καὶ ἔμπροκτον ὑποστήριξιν αὐτῶν».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἀποστολικὴ Διακονία. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Δωρόθεος προσέφερεν εἰς τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον πρὸς ἐνίσχυσιν αὐτοῦ 100 ὀκ. ἐλαίου καὶ 50 ὀκ. ὀρύζης.

Ἐπίσης ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας, μερίμνη τοῦ Τοποτηρητοῦ αὐτῆς Σεβ. Μητροπολίτου Κορινθίας κ. Προκοπίου, προσέφερε πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν 300 ὀκ. ἐλαίου.

Ὑπὸ τοῦ Ἀρχιτέκτονος κ. Πατρόκλου Καραντινοῦ συμπληρωθέντα παρεδόθησαν τὰ σχέδια τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ περὶ τὸ Ἱ. Προσκύνημα τῆς Ἀγ. Βαρβάρας (Δαφνίου) χώρου καὶ τῶν αὐτόθι ἰδρυθησομένων κτιρίων Σχολῆς Διακονισσῶν, Οἴκου φοιτητῆρας καὶ Κολεγίου θηλέων. Τὸ γενικὸν σχέδιον τῶν ἰδρυμάτων τούτων ἐξετέθη ἤδη ἐν τῷ εἰρημένῳ Ἱ. Προσκυνηματι πρὸς πληροφῶριαν τῶν εὐσεβῶν προσκυνητῶν.

Προκειμένου νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὸν προορισμὸν τοῦ ὀλόκληρον τὸ παρὰ τὴν Ἱ. Μοῆν Πιτρᾶκη κτίριον τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου, ἀρχίζουσ ἐντὸς τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος αἱ ἐπισκευαὶ καὶ τῶν ἀρτι ἐκκενωθέντων λοιπῶν ὀρόφων αὐτοῦ, οἵτινες παρεδόθησαν ἐν κακῇ καταστάσει.

Ἐξεδόθη καὶ κυκλοφορεῖ ἤδη ὁ ὑπ' ἀριθ. 27 τόμος τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας: Μητροπολίτου Χίου Παντελεήμονος, Ὁ Κομμουνισμός.

Ἐξεδόθη εἰς 10.000 ἀντιτύπων ἐπὶ τῇ «Παγκοσμίῳ ἡμέρᾳ Προσευχῆς τῶν φοιτητῶν» τὸ ὑπ' ἀριθ. 19 φυλλάδιον τῆς «Φωνῆς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» ἀπευθυνόμενον πρὸς τοὺς φοιτητῆρας, ὅπερ διενεμήθη δωρεάν εἰς τοὺς φοιτητῆρας τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης καὶ τῶν λοιπῶν Ἀνωτάτων Ἐκπαιδευτηρίων καὶ εἰς τοὺς σπουδαστὰς τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν.

Ἀπὸ τῆς παρελθούσης Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας ὁ ἐκ τῶν Διευθυντῶν τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἀίδεο. Πρωτοπρεσβύτερος κ. Ἐμμαν. Γ. Μυτιληναῖος ἤρξατο σειρᾶς ὁμιλιῶν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Ἀγ. Αἱμιλιανοῦ (Σπολιῶν), αἱ ὁποῖαι θὰ γίνωνται δις τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν θ. λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΑΘΗΝΩΝ

Τῇ προπαραλεύσει Κυριακῆ (19) ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος χάριν τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου τῆς πρωτεύουσας ἐτέλεσεν ἐν τῷ καθεδρικῷ ναῷ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπὶ τῇ ἡμέρᾳ τῆς «Παγκοσμίου προσευχῆς τῶν φοιτητῶν». Εἰς αὐτὴν προσήλθε πλῆθος φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν, ὡς καὶ πολλοὶ Καθηγηταὶ τῶν Ἀνωτάτων Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων τῆς πρωτεύουσας. Κατὰ τὴν λειτουργίαν ταύτην, τὴν ὁποῖαν παρηκολούθησαν ἅπαντες ἀπὸ βιβλιαρίου, ἐπὶ τούτῳ ἐκτυπωθέντος ὑπὸ τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ Μακαριώτατος ἀπηύθυνε πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα θερμοὺς πατρικοὺς λόγους, ὑπογραμμίσας τὴν ἀνάγκην σταθεροῦ πνευματικοῦ προσανατολισμοῦ.

Μετὰ τὸ πέρος τῆς θείας λειτουργίας οἱ φοιτηταὶ καὶ σπουδασταὶ μετέβησαν ἐν σώματι εἰς τὸ Μνημεῖον τοῦ Ἀγνώστου Στρατιώτου, ἔνθα ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρνάβα Τζωρτζάτου ἐτελέσθη εἰδικὴ δέησις ὑπὲρ τῶν κατὰ τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν ἀγῶνας πεσόντων φοιτητῶν. Ἀκολούθως ἐκ μέρους τῆς σπουδαζούσης νεότητος κατετέθησαν στέφανοι καὶ ἐνεκρίθη τὸ ἀλλαχθὸ τοῦ παρόντος φύλλου δημοσιεύμενον ψήφισμα πρὸς τὰς ἀνά τὸν Χριστιανικὸν κόσμον Φοιτητικὰς Ὁργανώσεις. Ἡ συγκέντρωσις ἐληξε μετὸν Ἑθνικὸν Ὑμνον.

Ἐπὶ τῇ λατρευτικῇ ταύτῃ ἐκδηλώσει, πρώτην φορὰν

ένταθα επίσημως οργανωμένη, διενεμήθη πρὸς τοὺς ἐκκλησιασθέντας εἰδικὸν φυλλάδιον τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, εἰς τὸ ὁποῖον καθορίζεται ἡ ἐν τῷ παρόντι θέσις τῶν φοιτητῶν ὡς πνευματικῶν ἀνθρώπων, ἔναντι τῶν ὑφίστων ἀξίῶν τῆς ζωῆς.

— Αὐθμερὸν μετὰ τὴν μεσημβρίαν ἡ Α. Μ. μεταβάς εἰς Ἰωάννινα παρέστη κατὰ τὰς ἐκεῖ διεξαχθείσας τελετὰς ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει τῶν Ἰωαννίνων (21), εἰς τὰς Ἀθήνας δ' ἐπέστρεψε τῇ παρελθούσῃ Παρασκευῇ (24).

— Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἅμα ἐπανελθὼν ἐξ Ἰωαννίνων μετέβη εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Μ. τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου, ἀφικόμενος εἰς Ἀθήνας τῇ προτεραίᾳ. Ἡ συνάντησις τῶν δύο Πρωθιεραρχῶν ὑπῆρξε λίαν ἐγκάρδιος.

— Τῇ 27 ἐσπέρας ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη εἰς τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Παρνασσοῦ διεξαχθεῖσαν τελετὴν ὑπὸ τῆς «Προνοίας Βορείων Ἐπαρχιῶν».

Ε Π Α Ρ Χ Ι Α Ι

1. Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Α. Ἀλαμανῆ παρεχορήγη ἡ ὑπὸ τῶν γερμανῶν πυρποληθεῖσα μεγάλη ἐν Καρδίτῃ καπναποθήκη του, ἵνα καταλλήλως ἐπισκευαζομένη καὶ διαρρυθμιζομένη χρησιμεύσῃ διὰ τὴν ἰδρυσιν Ὀρφανοτροφείου, πρὸς ἐξασφάλισιν δὲ τοῦ πρὸς τοῦτο ἀπαιτουμένου χρηματικοῦ ποσοῦ ὁ Σ. Μητροπολίτης ἀπηυθύνθη εἰς τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φιλανθρώπους, ὑπὸ τῶν ὁποίων προσεφέρθη ἤδη τὸ ποσὸν τῶν δρχ. 30.000.000, ὅπερ ἐχρησίμωσε διὰ τὴν ἐναρξιν τῶν σχετικῶν ἐργασιῶν.

— Μετὰ τὴν ἀπὸ τῶν συμοριτῶν ἐκκαθάρισιν τῆς ὑπαίθρου, ἡ Ἱ. Μητρόπολις ὄργάνωσε ἐκδρομὰς εἰς διάφορα ἱερὰ Προσκυνήματα τῆς ἐπαρχίας, εἰς ἃς μετέσχον χιλιάδες χριστιανῶν ἐκ Καρδίτῃς καὶ Σοφῶν, οἵτινες οὕτως ἀνεθάρρουν ἐκ τῆς ἕως τότε κατεχούσης αὐτοὺς δειλίας. Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς ταύτας ἐγένοντο ἐπισκέψεις εἰς τὰ ἐνδιάμεσα στρατιωτικὰ φυλάκια, ὅπου διενεμήθησαν θρησκευτικὰ ἔντυπα καὶ διάφορα ἄλλα δῶρα πρὸς τοὺς φρουροὺς τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς Πατρίδος.

— Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλιώτιδος κ. Ἰεζεκιὴλ προσέφερεν ἐξ ἰδίων 440 κυτία σιγαρέτων εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς ἐν Καρδίτῃ ἑδρευούσης Ταξιαρχίας καὶ 1.000.000 δρχ. χάριν τῆς ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου ἰδρυθσομένης Νυκτερινῆς Σχολῆς Μηχανοτεχνιτῶν. Ἀμφότερα αἱ δωρεαὶ τῆς Α. Σ. ἐπέσπασαν τὰς εὐχαριστίας τῶν ἀρμοδίων, εἰς διηνεκίᾳ δ' ἀνάμνησιν τοῦ ὀνόματος τοῦ Μητροπολίτου καὶ διὰ τὰς πολλαπλὰς ἄλλας αὐτοῦ πρὸς τὴν Νυκτερινὴν ταύτην Σχολὴν εὐεργεσίας ἐδόθη αὐτῇ ἡ ἐπωνυμία «Προφήτης Ἰεζεκιὴλ».

— Μερὶν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου λειτουργοῦσιν αὐτόθι 40 Κατώτερα, 14 Μέσα καὶ 12 Ἀνώτερα Κατηχητικὰ Σχολεῖα, παραλλήλως δὲ ἤρξατο καὶ ἡ λειτουργία Νυκτερινῆς Σχολῆς διὰ τοὺς ἀναφαβήτους ἐργάτας, ἧς τὰ μαθήματα γίνονται ἐν παρεκκλησίᾳ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ καὶ ἐν ἡ ἐφοίτησαν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 68 μαθηταὶ καὶ 120 μαθήτριαι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν ἐφέτος ἠλαττώθη εἰς τὸ ἥμισυ, ἔνεκα τῆς μετὰ τὸν ἐπαναπαρισμὸν τῶν προσφύγων ἐλαττώσεως τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσσηνίας.

Ἀναγινώσκον ἐν τῇ «Διδαχῇ» ὅτι ἐν Καλάμιας καὶ ἐν τοῖς περιφερειακοῖς κέντροις τῆς Ἱ. Μητροπόλεως συνέρχονται ἐντολῇ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου ἀπᾶς τῆς ἑβδομάδος οἱ ἐν τοῖς Κατηχητικῶν Σχολείοις διδάσκοντες χάριν φροντιστηριακῆς προπαρασκευῆς των εἰς τὰ ἐλάστοτε διδακτέα.

— Κατὰ τὰς αὐτὰς πληροφορίας τῇ 14ῃ Δεκεμβρίου π. ἔ. ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου τὰ ἐγκαίνια τῆς ὑπὸ τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας ἰδρυθείσης δευτέρας Βιβλιοθήκης ἐν ταῖς φυλακαῖς Ἀλεξανδρᾶ, παρουσίᾳ τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν.

— Ἰδιαιτέρα μέρμνα ἐλήφθη ὑπὸ τῆς Ἱ. Μητροπόλεως,

ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων, διὰ τὴν εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἱ. Ἐξομολογήσεως καὶ τῆς θείας Εὐχαριστίας προσέλευσιν τῶν μαθητῶν, ὁρισθείσης δι' ὀλοκλήρον τὴν Ἐπαρχίαν τῆς 22ας Δεκεμβρίου τ. ἔ. ὡς ἡμέρας τελέσεως τῆς θείας λειτουργίας χάριν τῆς κατηχομένης νεολαίας, καὶ αὐτοῦ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἱεροργήσαντος καὶ διδάξαντος εἰς ἄλλας τακτὰς ἡμέρας χάριν τῶν μαθητῶν τῶν ἀνωτέρων Κατηχητικῶν Σχολείων Διαβολοῦ, Μελιγαλᾶ καὶ Μεσσήνης.

— Παραμοῖα πρὸνοια ἐλήφθη καὶ χάριν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων.

— Κατόπιν ἐκκλήσεως τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μεσσηνίας συνεκεντρώθη ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων ποσὸν 35 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ὅπερ διενεμήθη εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν Καλαμῶν. Παραλλήλως ἐβοηθήθησαν οἱ ἀφανεῖς, κυρίως, πτωχοὶ ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Φιλοπτώχων Ταμείων καὶ ἤρξαντο ἐνισχυόμενα διὰ προσφορὰς ποσοτήτων ἐλαίου τὰ ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διάφορα φιλανθρωπικὰ Ἰδρύματα.

1. Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας συνειργάσθη μετὰ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν καὶ Ἐπιτροπῶν διὰ τὴν σύστασιν δύο μεταβατικῶν Γεωργικῶν σχολείων πρὸς ἐκπαίδευσιν τοῦ ἀγροτικοῦ καὶ κτηνοτροφικοῦ κόσμου τῆς ἐπαρχίας, τὴν ἰδρυσιν ἐνδὲς Ἐκκλησιαστικοῦ Ὀρφανοτροφείου ἐν τῇ παρὰ τὴν Σιατίστην Ἱερᾷ Μονῇ Κοιμησῆς Θεοτόκου Μικροκάστρου πρὸς περισυλλογὴν 40-50 ἀρρένων ὄρφανῶν τῆς ἐπαρχίας, ἅτινα θὰ συντηροῦνται ἐκ τῶν πόρων τῆς Μονῆς, τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς νέας οἰκοδομῆς τοῦ Τσοτυλείου Ἰδρύματος, εἰς ὃ θὰ διαίτωνται περὶ τοὺς 400 πτωχοὶ μαθηταὶ τοῦ Τσοτυλείου Γυμνασίου, τὴν ἀνέγερσιν μικρῶν ναῶν εἰς τρία χωρία στερούμενα παντελῶς εὐκτηρίου Οἴκου καὶ τὴν ἐπισκευὴν τοῦ ὑπὸ τῶν κατακτητῶν ὑποστάντος σημαντικῆς ζημίας παλαιοῦ Παρθεναγογείου Σιατίστης, εἰς ὃ θὰ στεγασθοῦν τὸ Ἐθνικὸν Ἀγροτικὸν Νηπιοτροφεῖον καὶ ἡ μέλλουσα νὸ ἰδρυθῆ Ὀικοκυρικὴ σχολή.

— Κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ νέου ἔτους οἱ μαθηταὶ καὶ αἱ μαθήτριαι τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων τῆς Σιατίστης καὶ τῆς ὑπαίθρου, ἀφοῦ προητοιμάσθησαν διὰ τῆς ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, προσῆλθον ἐν ἰδιαιτέρας λειτουργίας εἰς τὴν μεγάλην τῶν ἀρχόντων Μυστηρίων, ἀφοῦ δ' ἔψαλαν τὰ κάλλαντα, τὰς ἐξ αὐτῶν εἰσπράξεις διέδωκαν ὑπὲρ τῶν πτωχῶν οἰκογενειῶν καὶ διὰ τὸν ἐπαναπαρισμὸν τῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ Ἑλληνοπαίδων.

— Τῇ 22ᾳ Ἰανουαρίου ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Γυμνασίου ἐγένετο ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου σύσκεψις, εἰς ἣν μετέσχον περὶ τὰ 300 πρόσωπα, διὰ τὸ ζήτημα τῆς ὑδρεύσεως τῆς Σιατίστης. Κατ' αὐτὴν, ἀφοῦ πρῶτον ἡ Α. Σ. ἐξέδηκε τὰ πεπραγμένα τοῦ εἰδικοῦ Ταμείου ὑδρεύσεως, οὔτινος ἰδρυτῆς καὶ Πρόεδρος τυγχάνει, ἐλήφθησαν ἀποφάσεις διὰ τὴν πραγματοποιήσιν ἐνὸς Μητροπολιτικοῦ ἔργου, ὅλον εἶναι ἡ ὑδρευσις τῆς Σιατίστης, ὃ ἡ δαπάνη θὰ ὑπερβῇ τὰ δύο δισεκατομμύρια δραχμῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Τῇ παρελθούσῃ Πέμπτῃ (23) ἀφίκετο ἀεροπορικῶς εἰς Ἀθήνας διὰ λόγους ἐκκλησιαστικοῦς ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Πηλοσίου κ. Παρθενίου καὶ τοῦ Ἀρχιεραματέως τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας Πανοσιολογ. Ἀρχιμανδρίτου κ. Παρθενίου. Τὴν Α. Θ. Μ. ὑπεδέχθησαν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ Ἑλληνικοῦ ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, οἱ Ὑπουργοὶ Ἐθρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας κ. Οἰκονόμου καὶ Ἐξωτερικῶν κ. Πιπινέλης, ὁ Θεοφίλ. Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Εὐρίπου κ. Ἀλέξιος, ἐκπροσωπῶν τὸν ἐν Ἰωαννίνοις τότε ἀπόντα Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν, καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι, παιανίζουσης τῆς μουσικῆς τῆς φρουρᾶς τοῦ ἀεροπορικοῦ σταθμοῦ. Ἡ Α. Θ. Μ. κατέλυσε ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Σέσιλ τῆς Κηφισιάς.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

'Εκκλησ. Συμβούλιον ι. ναού 'Αγ. Παρασκευῆς Μπαύρας 'Ιωαννίνων. 'Ενεγράφημεν τὸν ι. ναὸν φύλλα ἀποστέλλονται.—*Αἶδσο. Κων. 'Αργίτην* Τραγάναν Κορινθίας. 'Επώνυμον διορθώθη' ζητηθέντα ἀποστέλλονται.—*Πανσο. 'Αρχιμ. Π. Παναγιωτόπουλον*, 'Ηράκλειον Κρήτης· καὶ *Πρωτοπρ. Γεωρ. Πυρουνάκη*, 'Ελευσίνα 'Αττικής'· ζητηθέντα ἀποστέλλονται. *Αἶδ. 'Ἠλίαν Νάντην*, Κρανίδιον 'Ερμιονίδος· ἡ διευθύνσις σας ἐτακτοποιήθη.—*Ὁσ. Καλλινίκην Μοναχὴν*, Γ. Μ. Δεσφῆς Μάτσανι Κορινθίας· ἐνεγράφημεν τὴν ι. Μονὴν ἀπὸ 1-1-50.—*Αἶδ. Μητῶν Βῆτον*, Πηγαδοῦλα Παραμυθίας· ζητηθέντα ἀποστέλλονται.—*Ὁίκον. Δημ. Καμναρόκη*· Μήθυμναν Λέσβου· ἐπιστολή σας ἐλήφθη· χαίρομεν δι' ὅσα γράφετε· πάντοτε ἐλπίζομεν ὅτι τὸ ἄτοπον θὰ διορθωθῆ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Suz. De Dietrich Le nouveau biblique. Delachaux et Niestlé. Lausanne—Paris 1945 (σελ. 302).

Τὸ παρὸν βιβλίον εἶναι ἐξ ἐκείνων, τὰ ὁποῖα, ἂν καὶ δὲν ἐγράφησαν ὑπὸ εἰδικῶν θεολόγων καὶ ἀπευθύνονται κυρίως πρὸς μὴ θεολόγους, οὐχ ἤττον δμως ἀναγινώσκονται ἐπωφελῶς καὶ ὑπὸ τῶν θεολόγων, μὴ ἐξαιρουμένων μηδὲ αὐτῶν τῶν ἐξηγητῶν. Συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶναι δεδοκιμασμένη Γαλλίς χριστιανὴ καὶ διοργανώτρια βιβλικῶν κύκλων μελέτης τῆς παγκοσμίου δημοσπονδίας χριστιανῶν φοιτητῶν. Τὸ δὲ θέμα τοῦ βιβλίου εἶναι ἡ ἀνανέωσις τῆς μελέτης τῆς 'Αγ. Γραφῆς ἢ, κατὰ τὸν κτυπητὸν τίτλον, τὸν ὁποῖον φέρει τοῦτο ἐν τῷ ἀγγλικῷ (Rediscovering the Bible) καὶ ἐν τῇ Γερμανικῇ ἐκδόσει (Die Entdeckung der Bibel), τὸ θέμα του εἶναι «ἡ ἀνακάλυψις τῆς Βίβλου». Τίτλος ὀλίγον παράδοξος, πλὴν (δυστυχῶς) οὐχὶ ἀνακρίβης!

Τὸ βιβλίον περιλαμβάνεται ἐν τῇ ὑπὸ τὸν τίτλον «Ecclesia militans» ἐκδομένῃ συλλογῇ. 'Εν τῇ εἰσαγωγῇ αὐτοῦ (σελ. 9—24) γίνεται λόγος γενικῶς περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς χριστιανωσύνης εἰς τὴν Βίβλου. 'Επακολουθεῖ τὸ θεμελιῶδες α' μέρος, ἐνθα ἐξετάζεται κτ εἶναι ἡ Βίβλος, ἡ θεοπνευστία τῆς Βίβλου καὶ ἡ κριτικὴ αὐτῆς, ὁ ἱστορικὸς χαρακτήρ καὶ ἡ ἐνότης αὐτῆς καὶ ἡ πρὸς τὸν κόσμον σχέσις αὐτῆς (σ. 25—72). 'Εν τῷ β' μέρει γίνεται λόγος περὶ τῶν μεθόδων τῆς πρακτικῆς μελέτης τῆς Βίβλου, περὶ τῆς τεχνικῆς τῆς διοργανώσεως κύκλων βιβλικῆς μελέτης, περὶ τῶν ἐπιστημονικῶν ὀργάνων τῆς ἐργασίας ταύτης καὶ περὶ τῆς ὑπαρχούσης κυριωτέρας βιβλιογραφίας (σελ. 73—150). 'Εν τῷ ἐπομένῳ γ' μέρει γίνονται ὑποδειγματικὰ ἐφαρμογαὶ τῆς πρακτικῆς μελέτης τῆς Βίβλου εἰς διάφορα χωρία ἢ καὶ βιβλία αὐτῆς (151—248). Τέλος ἐν τῷ δ' κυρίῳ μέρει ἐπισκοπεῖται ἡ ἐξάπλωσις τῆς Βίβλου ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς διαμαρτυρησεως μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἐν πάσαις τῆς 'Εκκλησίαις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ὀρθοδόξου, περὶ τῆς ὁποίας γίνεται λόγος μετὰ σεβασμοῦ ἰδιαιτέρου (244—288). 'Εν τῷ ἀκροτελευτῶ κεφαλαίῳ τοῦ μέρους τούτου ἀναδεικνύεται ἡ σπουδαιότης τῆς Βίβλου, ὡς κοινῆς πηγῆς τῆς πίστεως καὶ ὡς βάσεως τῆς ἐνότητος τῆς χριστιανωσύνης (289—292), μεθ' ἧς ἐπακολουθοῦσιν οἱ πίνακες τῶν περιεχομένων κλπ.—Τοιοῦτο ἐν ὀλίγοις τὸ περιεχόμενον τοῦ ὄρατου καὶ χρησιμωτάτου βιβλίου τούτου, τοῦ ὁποίου τὴν ἀπόκτησιν συνιστῶμεν εἰς πάντα περὶ πολλοῦ ποιοῦμενον τὴν διάδοσιν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ παρ' ἡμῖν καὶ δυνάμενον νὰ ἐννοῆ βιβλία γεγραμμένα ἐν μιᾷ τῶν τριῶν παγκοσμίῳ ἐυρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Π. Ι. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΗΣ

Θεοδώρου Σύδη. 'Ἡ ποίησις 'Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ στὰ Χριστοῦγεννα καὶ τὰ Θεοφάνεια ('Ανάτυπο ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «'Ακτίνες») 'Αθήναι 1949 (σ. 22).

Τοῦ αὐτοῦ. 'Ανδρέας ὁ Κρήτης ὁ πρῶτος κανονογράφος. 'Αθήναι 1949 (σ. 13).

Τοῦ αὐτοῦ. Κανόνες δεσποτικῶν ἑορτῶν Κοσμά τοῦ Μαΐουμα. 'Ανάτυπο ἀπὸ τὸ περιοδικὸ «'Ακτίνες». 'Αθήναι 1949 (σ. 24).

Τοῦ αὐτοῦ. 'Ιδιόμελα τοῦ 'Εξοδιαστικοῦ. 'Αθήναι 1950, (σ. 24).

Τοῦ αὐτοῦ. 'Ο Παλαμᾶς καὶ τὰ 'Εκκλησιαστικὰ κείμενα. 'Αθήναι 1950, (σ. 15, 4ον)

'Αθηναγόρα Θεοδοῦτου Κοκκινιάκη 'Αρχιμανδρίτου, 'Ἡ Πύλη τοῦ Λόγου· Σκέψεις ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν σκέψιν τῆς Θεοτόκου Μαρίας. 'Ανατύπωσις ἐκ τῆς «'Ελληνικῆς 'Ορθοδόξου Σκέψεως» 'Αστορίας (N. Y.), Νέα 'Υόρκη 1947 (σ. 32).

'Αρχεῖον 'Εκκλησιαστικοῦ καὶ Κανονικοῦ Δικαίου, τεύχ. 3, 1949.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

'Ι. Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

'Εχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἀρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Νόμου 2200)1940 «περὶ ι. ναῶν καὶ ἐφημερίων», τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 536)1945 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ ὀρθοδόξου ἐφημεριακοῦ κλήρου κλπ.», τὸ ἀρθρον 28 τοῦ 'Αναγκ. Νόμου 540)1945 «περὶ ἐκκλησ. ἐκπαιδεύσεως», καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. Πρωτ. 83719 καὶ ἀπὸ 7 'Οκτωβρίου 1946 'Εγκύκλιον τοῦ 'Υπουργείου 'Θρησκευμάτων καὶ 'Εθνικῆς Παιδείας, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ χωρίου Λακῶνων-Κερκύρας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑπεβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν τῷ ἀρθρῷ 48 τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά, ἵνα ἀνακηρυχθῶσιν ὑποψήφιοι ἐφημέριοι τῆς ἐν λόγω ἐνορίας. Περισσότερας πληροφορίας οἱ ἐνδιαφερόμενοι δύνανται νὰ λάβωσι προσερχόμενοι εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς ἱερᾶς Μητροπόλεως. 'Εν Κερκύρᾳ τῇ 1 Φεβρουαρίου 1950.

† 'Ο Κερκύρας καὶ Παξῶν Μεθόδιος

'Ι. Μητρόπολις Κορινθίας

'Εχοντας ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ 'Αναγκ. Νόμου 2200)40 «περὶ ἱερῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων» καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσι μίαν τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν ἱερῶν ναῶν 1) ἁγίας Μαρίνης Βέλλου, 2) ἁγίου Βασιλίου Κοκκινίου, 3) Κοιμ. τῆς Θεοτόκου Μουλκίου, 4) ἁγίου 'Ανδρέου 'Ηρακλείου, 5) ἁγίου Βλασίου Νεράντζης, 6) ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Θεολόγου Παναριτίου, 7) ἁγίου 'Ιωάννου τοῦ Προδρόμου 'Ισθμίας, 8) ἁγίου Δημητρίου Νεαπόλεως, 9) ἁγίου Σπυρίδωνος Πουλτίσης, 10) ἁγίου Νικολάου Ρίζης, 11) Μετ. Σωτήρος Καίσαρι, 12) ἁγίου Γεωργίου Κλημέντι, 13) ἁγίου 'Αθανασίου Στύλιας, 14) ἁγίου Σπυρίδωνος Κορφωτίσης, 15) ἁγίου Τρύφωνος Τιτάνης, 16) ἁγίου Κωνσταντίνου Κούτσι, 17) ἁγίου Γεωργίου Σοφιανῶν, 18) Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου 'Υρασσοῦ καὶ 19) ἁγίου Νικολάου Παραδεισίου, ὅπως ὑπεβάλωσιν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον τὰ ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά ἔπικειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν αὐτοὺς ὑποψήφιοις ἱερεῖς. 'Εν Κορίνθῳ τῇ 2 Μαρτίου 1950.

† 'Ο Κορινθίας Προκόπιος

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΕΙΑ

† 'Ο 'Αθηνῶν ΣΠΥΡΙΑΩΝ
† 'Ο Σάμου ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ
† 'Ο Γόρτυνος ΓΕΡΜΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου, 'Ακαδημαϊκός

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Π. Σ. ΜΑΝΩΛΕΪΗΣ

Τύποις «Φοῖνικος» Λεωνότου 4